

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugosla-
viji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
1 stolp. peti-vesta
malloglasov po 150
in 2 D, večji oglasi
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrtica po 10 Din
p. Pri večjem q
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Koptarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2030, upravnštva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Koptarjevi ul. št. 6. Čekovni
račun: Ljubljana števil. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevu št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Državnotvorna vloga Slovencev

Belgrad, 4. julija 1928.

Kriza je otvorjena. Ni se otvorila radi zločina Puniše Račiča, ki je in ostane čisto oseben čin. To je bil čin divje npravi in osebnega maščevanja, potekajoč psihološko iz ozračja nobene meje ne poznavajočega osebnega psovovanja. To ozračje pa je namenoma ustvarjala opozicija, da vrže oblast, se je polasti sama in diskreditira parlamentarizem. Radi takega psihološko od opozicije soustvarjenega čina ne sme trpeti ne parlamentarizem, ne demokratizem in ne čvrsti režim, ki je državi v tem času tako potreben. Kriza se je otvorila kot poteza odlično državnega mišljenja, da se sedaj ob najbolj priložnem zgodovinskem trenutku Hrvatoma da prilika, da zapuste svoje dosedanje negativno in brezplodno stališče, ki jih je privedlo v tak položaj, da izkoristijo ta trenutek v korist svojemu narodu in državi in da vstopijo v koncentracijsko vlado.

To je ponudba, ki je čisto odkritosrčna. To je nudi, po katerem morejo Hrvati pozitivno sodelovati na praktičnih državnih nalogah — utrditvi mednarodne pozicije naše države in njene gospodarske okrepitve — zadovoljiti vsem svojim narodnim potrebam in opravičnim zahtevam. Tako bi bil zločin Puniše Račiča uprav providencijskega značaja.

V tej otvoritvi krize so Slovenci kot najbolj odkriti prijatelji katoliškega kmečkega hrvatskega naroda igrali najodličnejšo vlogo. Slovenci so vedno držali to smer: sodelovanja Slovencev, Hrvatov in Srbov v smislu narodne ravnopravnosti vsakega. Slovenci od tega niso nikdar odstopili, tudi takrat ne, ko so Hrvatje kolebali, jo zapuščali in jo definitivno zapustili. Dokaz temu so dejstva: L. 1925 je HSS prišla pod Pašičevo vlado v Belgrad, opustila abstinenco, pokopala svoj federalistični program ter šla v vlado sama, čeprav je bila vezana na Slovence, ki so bili z njo v zvezi v narodnem bloku, iz katerega je L. 1924 izšla Davidovičeva vlada. Takrat so bili Slovenci izdani. Vendar se radi tega nikdar niso obračali proti Hrvatoma, ker so šli v vlado. Za Pašičem je prišel Uzunović. Tudi on je delal z Radičevimi strankami Slovencev. Le zadnja Uzunovičeva vlada je bila brez Radiča. Vanjo so šli Slovenci. Ravno tako je tudi prva Vukičevićeva vlada bila brez Radičevcev, ali tudi brez SLS. Šele v drugo Vukičevićovo vlado je vstopila SLS. Ugotoviti pa je treba, da se je ob krstu kraljeviča Tomislava otvorila kriza prve Vukičevićeve vlade le iz razloga, da bi g. Radič tudi prišel v vlado kot zastopnik Hrvatov. To se je tedaj razbilo, čeprav je poskus bil mišljen vseskozi odkritosrčno.

Tako je SLS bila v vladi, ne da bi jo iskala, ne da bi delala za se, ampak je delovala vedno in povsod le s splošnih državnih vidikov, ne le za interese Slovenije, ampak za interese državne celote, kakor tudi za interese Hrvatov. Tako SLS tudi v tem trenutku sedaj ne pozna politike ressentimenta, ne pozna politike izrabljanja položaja za kako svojo korist. Zato so pa tudi Hrvatje danes — lahko se reče, da po iniciativi Slovencev — dobili priliko, odzvati se.

Sedaj gre za to, da vse velike odgovorne stranke, zastopajoče svoj narod, pokažejo svojo zrelost, umevanje trenutka in državnih potreb, da pomagajo učvrstiti parlamentarizem in demokratizem, da pomagajo ustvariti obče narodno soglasje, odbiti vsako demagogijo, a limine onemogočiti vsake pretresljaje in vsako zadovoljitev kake osebene ambicije.

V tej smeri bo šlo prizadevanje za sestavo koncentracijske vlade, da se tako skuša rešiti vprašanje odnosa s Hrvati v temelju, odkrito v korist tako državne skupnosti kakor zadovoljstva vseh. Tu naj se pokaže, kdo je resničen prijatelj Srbov, Hrvatov in Slovencev. Kdor pa to ni, bo nosil odgovornost in čutil posledice. Kajti linija bo ostala in se ne bo spremenila!

Visoko število

č Zagreb, 4. jul. (Tel. »Slov.«) Danes se je vršila seja zagrebskega obl. odbora. Seji je prisostvoval podpredsednik vodstva HSS. Sprejeli so se trije pravilniki in podelile dotacije posameznim pisateljem. Najvažnejši problem, ki se je obravnaval, je vprašanje obiskovanja šol po šolskih obveznikih. Ugotovilo se je, da v zagrebski oblasti okrog 20 tisoč šolskih obveznikov ne pohaja šole.

Zupančič v Londonu

r London, 4. julija. (Tel. »Slov.«) Nocoj je londonski Pen-klub priredil svečano večerjo v čast Otonu Zupančiču. Te večerje so se udeležili vsi zastopniki literarnih združenj na Angleškem.

Daljša kriza

r Belgrad, 4. julija. (Tel. »Slov.«) Kakor smo že včeraj poročali, je bilo pričakovati, da se bo sestal ministrski svet, da razpravlja o sklepih vseh štirih koaliranih vladnih klubov. Jugosl. klub in JMO-klub sta že v nedeljo podala svoji stališči, da smatrata, da je parlamentarno delo v današnjem položaju neobhodno potrebno, da ostane oziroma da se sedanja vlada razširi tako, da bo lahko v parlamentu izvedla vse tiste naloge, ki jih ji nalaga sedanji parlamentarni položaj.

Demokratski in radikalni klub sta šele včeraj izvršila svoje posvetovanje. Napravila sta sklepe, ki smo jih že objavili.

Z ozirom na to soglasje vseh štirih parlamentarnih klubov koaliranih strank je predsednik vlade danes dopoldne ob 10 sklical sejo, ki je bila povsem kratka. Na njej se je ugotovilo popolno soglasje med vladno koalicijo glede na nadaljnji razvoj našega notranjega političnega položaja. Kljub temu, da sedanja vlada razpolaga z več kot dvetretjinsko večino v skupščini, je vladna večina hotela ponovno manifestirati svojo pripravljenost, da sodeluje z vsemi tistimi, ki hočejo konsolidacijo države na političnem in gospodarskem polju.

Ker so zastopniki opozicije ponovno izrazili željo, da bi radi stopili v stik z vladnimi strankami in storili to najraje pod pogojem, da vlada poda tudi formalno ostavko, je ministrski svet danes soglasno sklenil, podati ostavko in s tem ustvariti možnost, da se položaj rešuje v tej smeri. Predsednik vlade se je po seji vlade ob 11 podal v dvor, kjer je ostal do pol 1. Pri tej priliki je kralju podal ostavko celotne vlade.

Motivacija te ostavke je podana že v zgornjih izjavah in je samo, kakor so izjavljali ministri, resume sklepov klubov vladne večine. Z ostavko vlade se tudi formalno pričinja ponovno konzultiranje vseh strank, da bi se doseglo soglasje, ki je potrebno, da bi se država in obči ljudski posli lahko vodili v tisti smeri in pod tistim vodstvom, ki nam je potrebno.

Po pričakovanju vseh političnih krogov bo sedanja kriza trajala precej časa. Poskusi bodo številni, da bi se dognala odgovornost vsakogar. Obenem se bo tudi ugotovilo stališče vseh parlamentarnih skupin. Vsi osebni momenti odpadejo. Kriza se mora reševati samo v tej smeri, da se končnoveljavno pokaže, kje so tisti elementi, ki hočejo red in mir v državi, in kje so tisti, ki hočejo samo osebne koristi.

Tekom današnjega dneva se niso v razpletu krize storili nobeni odločilni koraki. Ponavadi bi se imel prvi poklicati v dvor skupščinski predsednik. Vendar pa se ta avdiencia dosedaj ni izvršila. Popoldne je bil v dvoru samo prvi podpredsednik NRS Aca Stanojević, ki pa se je razgovarjal samo z dvornim maršalom, kakor je sam izjavil.

O rešitvi krize se širijo, kakor običajno najrazličnejše verzije. Prevsem se postavlja z ozirom na sklepe strank vladne večine sestava koncentracijske vlade. Za sestavo take vlade se imenujejo različni mandatarji, predvsem iz najmočnejše stranke v parlamentu: Velja Vukičević, dr. Vladimir Andrić, dr. Laza Marković, dr. Milan Stojadinović in drugi. Vendar pa se misli, da so te kandidature v glavnem samo formalnega značaja.

Po nastopanju Pribičevića sodeč, je skoro izključeno, da bi moglo priti do sporazuma. Gotovo je, da je med vladnimi strankami soglasno razpoloženje, da je potrebno priti s Hrvati do po, onega in končnoveljavnega sporazuma. Zastopniki vseh vladnih strank so že v zadnjem času podvzeli korake in bodo odslej delali na to, da se zastopniki Hrvatov uvedejo v vlado in da na odgovornem mestu povedo želje hrvatskega naroda in jih v sporazumu z ostalimi zastopniki poskušajo tudi izvesti.

General Tauysen v Mariboru

w Maribor, 4. julija. (Tel. »Slov.«) Pruski general von Tauysen stanuje v hotelu »Zamorje«. Danes opoldne je sprejel časnika. Glavnega urednika mariborske »Montagesprese« in dopisnika dunajske »Freie Presse« dr. Watzlaweka-Sannecka in ga povabil na obed. V razgovoru je general izrazil zadovoljstvo nad sprejemom. Mesto Maribor ga je očaralo. Namen njegovega potovanja je, da natanko prouči razmere v Jugoslaviji. Med drugim je general dejal: »Imam nalogo, da zblížam nemški narod z Jugoslavlani, da bi se naroda, ki ju je habsburški režim držal narazen, spoprijaznila. Razmerje med Nemčijo in Jugoslavijo je danes vseskozi razveseljivo in pristrčno. Na vsak način pa bo postalo še tesnejše.« Dr. Watzlawek je dal generalu razne informacije. General von Tauysen je obiskal muzej. Nato pa se je z avtomobilom, ki mu ga je dala oblast na razpolago, odpeljal na izlet v mariborsko okolico. Popoldne se je odpeljal v Ptuj, kjer si je ogledal zgodovinske spomenike. General se jutri odpelje v Celje. Od tam v Ljubljano, Kočevje, Zagreb in Belgrad. V jeseni se bo podal v Južno Srbijo. V Berlin se vrne šele v novembru.

NOVI NEMSKI KONZUL.

č Zagreb, 4. jul. (Tel. »Slov.«) Nemški konzul v Zagrebu Zeiler, ki si je pridobil s svojim delom velike simpatije med zagrebskim občinstvom, je po službeni potrebi premeščen iz Zagreba. Na njegovo mesto pride dosedanj konzul v Kovnu g. Preus.

Venizelosova vlada

v Atene, 4. jul. (Tel. »Slov.«) Venizelos je včeraj pozno ponoči sestavil svojo vlado. Zunanje ministrstvo prevzame Karapanos, poklicen diplomat, ki je bil prej poslanik v Parizu in Rimu. Z izjemo notranjega ministra Zevizianosa in prometnega ministra Christomanosa so vsi ministri venizelisti. Vojno ministrstvo prevzame dosedanj predsednik skupščine Sciflis. Vlada bo potem, ko bo zaprisežena, najbrže razpustila parlament.

v Atene, 4. jul. (Tel. »Slov.«) Rojalistični tisk je zavzel stališče proti temu, da se je Ve-

nizelosu poverila sestava kabineta, kar označuje kot državni udar in kršenje ustave. Zaldaris napoveduje Venizelosu najostrejšo opozicijo, češ, da je bil s tem udarjen parlamentarizem.

Petrolejska goljufija

v Bukarešt, 4. julija. (Tel. »Slov.«) Na petrolejskem ozemlju pri Dombocvi zapadno od Bukarešte so prišli na sled veliki goljufiji. Na podlagi napačnega certifikata nekega inženjerja se je dal neki konzorcij prepisati kot zemeljkunji lastnik petrolejskega ozemlja ter se je ustanovila potem inozemska delniška družba z glavnico 1 milijarde lejev za izkoriščanje petrolejskih vrelcev. Šele po daljšem času so odkrili goljufijo ter je bilo aretiranih več oseb.

Karlov zakon ločen

v Bukarešt, 4. jul. (Tel. »Slov.«) Apelacijsko sodišče je izdalo danes končno rešitev v pravdi romunske princesinje Helene za ločitev zakona proti bivšemu prestolonasledniku Karlu. Apelacijsko sodišče je izreklo, da je zakon med njima ločen. Obenem z odločbo apelacijskega sodišča so bili objavljeni tudi pravdni spisi radi ločitve zakona. Iz pravnih spisov je razvidno, da je princesinja Helena navedla kot vzrok za ločitev zakona to, da jo je soprog zapustil in da princ Karel živi tako, kakor se ne spodobi za omoženega moža. Tožiteljica je tudi poudarjala, da je Karel prostovoljno odrekel se vrnitvi v Romunijo, iz česar izhaja, da ne želi nadaljevanja skupnega življenja s princesinjo Heleno. Zastopniki bivšega prestolonaslednika Karla so pri nižjih instancah izjavili, da Karel ne privoli v ločitev zakona. On protestira proti temu, da se je za ločitev njegovega zakona uvedlo posebno sodno postopanje ter je zahteval, da se pravda obravnava v smislu splošnega civilno-procesnega reda. On ni hotel zapustiti zakonskega življenja, ker je vedno upal, da bo še prišlo do sprave. Motivi, vsled katerih je zapustil romunsko državo, so politične narave, o čemer sedaj ne more govoriti. Pridrži se si pa pravico, da bo o tem govoril v pripravnem času s pripravnimi osebami. Apelacijsko sodišče je stališče Karla zavrnilo in ločilo zakon po njegovi krivdi.

Kmetijske zbornice

V nedeljo dne 17. junija t. l. se je vršil v Belgradu pod predsedstvom dr. Korošca občni zbor Glavne Zdrružne zveze, pri kateri so včlanjene vse pokrajinske Zdrružne zveze naše države. Ena glavnih točk dnevnega reda je bila razprava o kmetijskih zbornicah. Miljutin Stanojević, načelnik kmetijskega ministrstva, se je v imenu Srbske Kmetijske družbe izjavil proti takojšnjemu osnovanju zbornice, češ, da naj bodo šele zaključek širokopotezne kmetijske zakonodaje, ki jo bo treba v bližnji bodočnosti izvesti. Še famoznejše stališče je zavzel bančni socialist iz Slovenije, g. sodrug Anton Kristan, ki je protestiral celo proti temu, da se je sploh postavilo na dnevni red točko o kmetijskih zbornicah. Povzpel se je do nečuvne trditve, da slovenski kmet še ni duševno zrel za zanje ter protestiral zlasti proti temu, da bi bilo članstvo pri zbornicah obvezno. Ostali slovenski delegati, zlasti poslanec V. Pušenjak je ugotovil, da se je vprašanje kmetijskih zbornic postavilo na dnevni red na ponovno zahtevo kmetijskega ljudstva, ki želi, da pride prav tako do svojega zakonitega stanovskega zastopstva, kakor ga ima že večina vseh drugih stanov. Večina zborovalcev je sicer bila za takojšnje osnovanje kmetijskih zbornic, toda tudi njeni nasprotniki so se pokazali kot jako močni činitelji.

To zborovanje, zlasti pa nazori, ki sta jih razvijala gg. Stanojević in Kristan, sta za nas jako poučna in tako važna, da je vsekakor potrebno, da si jih ogledamo nekoliko natančneje. Ne vemo, kako si g. Stanojević predstavlja kmetijske zbornice in če mož, kljub temu, da je načelnik kmetijskega ministrstva, sploh ve, kakšne zbornice kmet zahteva. Za naše pojmovanje teh zbornic je namreč njegova trditev, da naj bodo one zaključek velikopotezne kmetijske zakonodaje vprav absurda. Kmetijske zbornice zahtevamo namreč mi pred to napovedavano zakonodajo in sicer ravno zato, da bodo že lahko temeljito predelane in popravile razne zakonske načrte, ki jih bodo izdelovali takile načelniki ministrstev. Izkušnje desetih let so nam namreč prav temeljito pokazale in dokazale, da ima naša birokracija mnogo, mnogo premalo strokovnega znanja in mnogo, mnogo premalo vpogleda v resnične ljudske potrebe, da bi mogli prepuščati tako važne stvari le njej. Skoro vsa naša socialna zakonodaja ter še cela vrsta drugih povojnih zakonov, zlasti pa zakon o kmetijskih kreditih, ki je vprav klasičen produkt diletantizma naše kmetijske zakonodaje, glasno zahtevajo, da mora biti dosedanjih metod konec. In eden izmed pogojev, da jih bo konec, je osnovanje kmetijskih zbornic, ki jih potrebujemo zato čimprej, takoj!

Naravnost presenetljivi so pa nazori, ki jih je glasom časopisnih poročil razvijal dejanski voditelj in gospodar slovenskih socialnih demokratov, g. sodrug Ant. Kristan. Na las, pa prav na las so namreč slični predpotopnim nazorom kakega buržujskega reakcionarca pred tremi ali štirimi desetletji, ko je bil avstrijski liberalizem že na najnižji točki svojega propadanja in je postajal že pravi evropski monstrum. Če niso Kristanovi politični prijatelji še zrela za vodstvo delavskih zbornic, žal ne moremo pomagati, toda da bi proglašal slovenskega kmeta za nezrelega za delavske zbornice, smatramo in sprejemamo kot insinvacijo. Ni naša krivda, če ni imel g. Kristan nikoli niti najmanjšega stika z našim kmetiškim ljudstvom in ga zato tudi prav nič ne pozna, toda vsa naša novejša politična zgodovina je jasna priča, da je zacvetelo vse ustvarjajoče gospodarsko delo pri nas šele tedaj, ko je kmet radikalno pomedel iz javnih zastopov z gospodo, ki je imela nazore, kakršne razvija še danes sodrug Kristan in je prišel sam do odločujoče besede.

Slovensko kmetijstvo prihaja po vojni v vedno večje krize in težave in to zlasti zato, ker merodajni činitelji niso imeli ne zmisla in ne volje za konstruktivno gospodarsko delo v prid produktivnih stanov. Trgovci, obrtniki in industriji so vsaj potom svojih zbornic preprečili marsikako še večje zlo ter si priborili to in drugo ugodnost, le kmet, ki je po svoji številni moči in po svojem gospodarskem pomenu stebra naše agrarne države, je ostal še vedno brez prepotrebne stanovske korporacije, ki bi na eni strani varovala in zastopala njegove interese v javnem življenju, na drugi strani pa z vsemi sredstvi pospeševala kulturni in gospodarski napredek kmetijstva samega. To je pogreška in vrzel, ki ni le v škodo kmeta samega, temveč vsega našega narodnega gospodarstva, zato bi bil že skrajni čas, da končno vendarle pride do uresničenja te dolgoletne zahteve kmetijskega ljudstva.

—ec.

Katastrofa na severu - 14 žrtev

v Tromsø, 4. julija. (Tel. »Slov.«) Italijansko letalo »Marina I.« je vsled vesti, katero je prejela jahta angleškega veleindustrija z milom lorda Leverhubna, da je sprejela signale neke norveške ribiške ladje, da je rešila Amundsena in njegove tovariše, odletelo, da poišče skupino, pa se je brez uspeha moralo vrniti v Tromsø.

v Yalesund, 4. julija. (Tel. »Slov.«) V šestem dopisniku se je, ko je obiskal Deviški zaliv, s posredovanjem poveljnika parnika »Città di Milano«, posrečilo doseči intervju z generalom Nobilom. General Nobile je bolan na želodcu. Njegova noga, ki je bila zlomljena, je že zdrava. Vesti, da je general Nobile izvršil samoumor, so neresnične. General Nobile ne sprejme nikogar in se niti po lastnem operaterju ne pusti fotografirati. Na vprašanje, zakaj se je dal rešiti kot prvi, je odgovoril, da ga je voditelj švedske ekspedicije Tornberg prosil, da pride k njegovi pomožni ekspediciji. Nobile stavi edino upanje za rešitev njegove skupine na ruskega rušilca ledu »Krasinac«. Švedi s svojo pomožno ladjo »Prodirajo skozi preliv Hinlopen proti severu in hočejo pristati tudi z velikim Junkersovim letalom. Italijani smatrajo položaj za katastrofalen. Pomožne akcije za Amundsena se ne udeležujejo, ker je izgubljen brez upanja. Zato pa se je vrnil Larsen, da prinese Amundsenu pomoč. Bati se je, da bo Nobilovo podjetje zahtevalo 14 žrtev. Nobile še vedno odklanja, dati podrobne vesti o tem, kako se je nesreča zgodila.

v Milan, 4. jul. (Tel. »Slov.«) Kakor poroča posebni poročevalec »Corriere della Sera«, je ruski lomilec ledu »Krasin« pri svojem prodiranju zelo oviran, ker se mu stavljajo na pot do osem metrov visoke ledene stene. Vsakih deset minut se oglašajo njegova sirena, da bi ga slišali

ponesrečenci, če bi se nahajali v njegovi bližini. Dosedaj pa je parnik srečal samo nekatere morske pse in medvede. O ruskem letalcu Babuškinu ni od petka dalje nobene vesti več.

v Kodanj, 4. jul. (Tel. »Slov.«) General Nobile je prosil komandanta lomilca ledu »Krasina«, da ga vzame s seboj pri iskanju ponesrečencev. Komandant »Krasina« je njegovo zahtevo odklonil z utemeljitvijo, da so Nobilovi živci preveč uničeni.

v Berlin, 4. jul. (Tel. »Slov.«) Pod vodstvom kapitana Ritscherja od nemške Luftbanse bo odšla na sever pomožna ekspedicija, katere se bo udeležil znani nemški letalec Udet. Ekspedicija se bo odpeljala na Spitzbergo s parnikom linije Hamburg—Amerika.

Iz Italije v Brazilijo

v Milan, 4. jul. (Tel. »Slov.«) Včeraj zvečer sta popolnoma tajno startala letalski komandant Ferrario in letalski major del Prete z letalom »Savoia 64« na polet iz Italije v Brazilijo. Smer poleta gre iz Rima preko Sardinije, Alžira, Gibraltarja ob afriški obali do Belega rtiča, od tam pa preko Atlantskega oceana v smeri Port Natalu v Braziliji. Letalo spotoma ne bo pristalo in bo vzdolž južnoameriške obale letelo tako daleč, dokler bo trajala zaloga bencina, katerega imajo s seboj 3000 kg. Letalo je opremljeno za polet 65 ur in za progo 9000 km. Letalo ima s seboj radio-aparat.

v Milan, 4. jul. (Tel. »Slov.«) Ko se je včeraj italijanski šef generalnega štaba za zrakovplovstvo Armani hotel od starta brazilskih letalcev vrniti v Rim, se je njegovo letalo pri pristanku na letališču v Nettunu prevrnilo in se vnelo. Posrečilo se je rešiti Armanija in njegovega pilota iz gorečega letala, vendar pa sta dobila težke poškodbe.

Odklanjamo dik taturu proletarijata

v Berlin, 4. julija. (Tel. »Slov.«) V nemškem državnem zboru se je danes začela razprava o vladni izjavi. Socialnodemokratski govornik Breitscheid je naglasil, da so volitve odločno izpadle proti meščanskemu bloku, ker so posebno nemški nacionalci, ki so njihova najmočnejša stranka, pretrpeli največje izgube. Prišlo je potem tudi do hrupnih prizorov s komunisti, ko je Breitscheid ostro zarisal ločitveno razliko med socialnimi demokrati in komunisti s tem, da je rekel: »Odklanjamo diktaturo proletarijata, ker smo načelu pristaši demokratske države in ker privilegiji diktature nič ne koristijo, če ni za

to predpogojev.« Breitscheid je še izjavil, da se kabinet oficijelno ne imenuje kabinet velike koalicije, temveč kabinet Müller. V zunanje-političnem pogledu so socialni demokrati pristaši politike sporazuma, v prvi vrsti s Francijo. Za namene, ki so jih napovedali nemški nacionalci v volivnem boju za ozko zblizanje z Italijo in Madjarsko, nimajo socialni demokrati nobenega smisla. Zavzemajo se za čimprejšnjo izpraznitve zasedenega ozemlja ter z zadovoljstvom pozdravljajo dejstvo, da je francoski socialist Auriol stavil v francoskem parlamentu isto zahtevo.

Slava nemških letalcev

v London, 4. julija. (Tel. »Slov.«) Ameriški letalci Köhl, Hünnefeld in Fitzmaurice so včeraj dospeli na Irsko, kjer so bili sprejeti z velikim navdušenjem. Irski predsednik Cosgrave jih je sprejel na letališču Baldonel s člani kabineta, z zastopniki najvišjih oblasti, vojske in zrakovplovstva, nakar so jih v slavnostnem sprevodu spremili v Dublin. V Dublinu jih je sprejela številna množica ljudstva. Gneča je bila tako velika, da se je onesvestilo več žensk in mladih deklic. Nato se je vršil slavnostni banket.

Madjari časte

Budimpešta, 4. jul. V včerajšnji seji parlamenta je vladna večina predlagala, da se postavi spomenik Štefanu Tiszi in v poslopju poslanske zbornice ovekovčijo trije veliki možje Madjarske s slikami. To so Ivan Hunyadi, Ludwig Košut in sedanji državni upravnik Horthy.

V opoziciji, zlasti pri socialnih demokratih je ta predlog dvignil silen hrup. Socialisti trdijo, da so omenjeni nevredni teh časti, ker pomenijo prej madjarsko sramoto kot slavo.

Avstrijski velenemci

Dunaj, 4. julija. (Tel. »Slov.«) Velikodemška stranka, ki je pred par dnevi pozvala svojega somišljenika ministra Dinghoferja, da poda ostavko, česar pa do danes še ni storil, vztraja na svojem stališču, da je pripravljena eventuelno tudi izstopiti iz vladne koalicije. To nezadovoljstvo Velikonemcev se tolmači na razne načine. Prevladuje mišljenje, da Velikonemci že računajo z možnostjo sestave črno-rdeče koalicije in se hočejo radi tega še pravočasno rehabilitirati pri svojih volivcih. Velikonemška stranka, ki je bila po prevratu najmočnejša stranka v Avstriji, ima danes v parlamentu samo 12 poslancev. In še ti so izvoljeni na skupni listi s krščansko-socialno stranko. Nazadovanje te stranke je tako, da se resno sumi v regeneracijo stranke.

v Dunaj, 4. jul. (Tel. »Slov.«) Pravosodni minister dr. Dinghofer se je včeraj zvečer iz Karlovih Varih vrnil na Dunaj. Vlak pa je imel zamudo tako, da se dr. Dinghofer ni mogel udeležiti seje predsedstva velenemške ljudske stranke, na katero je bil povabljen. Minister je s kolodvora odšel direktno k zveznemu kanclerju dr. Seiplu, ki ga je bil telefonično prosil,

da pride k njemu takoj po prihodu na Dunaj. Dr. Dinghofer je izjavil zastopnikom listov, da o krizi v pravosodnem ministrstvu ne more reči ničesar drugega, kakor ono, kar je izjavil že v Karlovih Varih, ker se med tem časom ni izvršila nobena sprememba položaja. Nadaljnje odločitve so odvisne od razgovorov z zveznim kanclerjem in s predsedništvom stranke. Dr. Dinghofer je ob 8. zvečer prišel v urad dr. Seipla, ki je bil ministrski svet že končan. Odločitev o tem, ali bo dr. Dinghofer res odstopil, včeraj ni padla ter se bo dr. Dinghofer danes najprej razgovarjal s pristaši svoje stranke iz Gornje Avstrije. Včeraj popoldne je bila konferenca predsedništva velenemške ljudske stranke, na kateri se je razpravljalo o krizi v pravosodnem ministrstvu. Na tej seji ni prišlo do nobenega sklepa, temveč so se dogovorili, da povabijo ministra dr. Dinghoferja na konferenco, da da nekatera pojasnila o dogodkih, ki so dovedli do krize. Ko so razpravljali o vprašanju, kaj naj se zgodi v slučaju, če dr. Dinghofer odstopi, so zastopniki deželi izrazili svoje mišljenje, da se na prazno mesto pravosodnega ministra izvoli določena osebnost iz zveznih dežel. Sedanja sestava vlade upošteva namreč ustavni značaj države s tem, da so od osmih ministrov, ki tvorijo z zveznim kanclerjem kabinet, štiri ministri z Dunaja, po eden pa iz Gornje Avstrije, Dolnje Avstrije, Štajerske in Tirolske. Če bi se torej pravosodno ministrstvo zasedlo nanovo, bi morala biti izvoljena osebnost iz ene od onih dežel, ki v vladi niso zastopane. O osebi novega ministra se ni razpravljalo. Konferenca se bo danes nadaljevala.

Drobne vesti

Romunski zunanji minister Titulescu je bil za svoj trud za sporazum med Jugoslavijo in Grško, ko se je z dr. Marinkovičem razgovarjal v Beogradu in Bukarešti, odlikovan z velikim križem grškega Zvečarjevega reda.

Albanskega poslanika v Atenah Stavro Stavrija je včeraj zvečer v Ženevi, kamor je prišel s svojo soprogo na obisk, povozil avtomobil in ga precej težko pokodoval.

Pilsudski v Romuniji. Tukajšnji listi poročajo, da dospe Pilsudski jutri v Romunijo na oddih, da pa ne bo šel v Herkulovo kopališče, temveč v Trgovišče severno od Bukarešte.

Gradba stanovanj. Francoska poslanska zbornica je danes soglasno sprejela Loucheur-

jev predlog zakona o zgradbi 200.00 malih stanovanj, ki naj se zgradijo v petih letih in ki bodo stala 11 milijard frankov.

Na slavnostnem banketu v ameriškem veleposlaništvu v Parizu v svrhu proslave dneva ameriške neodvisnosti, je imel Poincare slavnostni govor, v katerem je govoril o težkih gospodarskih krizah držav, ki so se udeležile svetovne vojne. Tudi Francija, dasi ima zopet trdno valuto, še ni premagala vseh vojnih izgub. Francija je odločena, da za vedno obsodi vojno in da za vsemu svetu nove dokaze svoje volje po miru.

Orodje fašistovskega pronicanja

Izmed italijanskih listov se je prvi oglašil k besedi o Zadrudni zvezi v Trstu »Piccolo«. List je objavil razgovor z »nekim članom novega odbora zvezce«. Izjave so silno previdne in pomirjevalne ter polne obljub. Fašisti hočejo odvisno pomirljivo vplivati na ljudstvo, da bi ne pričelo dvigati denarja iz Zveze in njenih članic in da bi ustavilo likvidacije zadrug, ki so v polnem teku. Omenjeni odbornik zagotavlja članicam in zvezi velik razmah pod dobrodejnim vplivom fašistovske stranke. Slovenske zadruge, ki so bile ustanovljene po avstrijskih zakonih in so poslovale izven italijanskih zakonov, je bilo treba spraviti v sklad s fašistovskim sindikalnim zakonom. Pofašitenje Zadrudne zveze ni političnega značaja kakor trdi slovensko časopisje. Vodstvo fašistovske stranke je izvedlo reformo z vsem taktom in sporazumno s prejšnjim odborom. (Značilen je poudarek, da je bila okupacija Zveze izvršena »sporazumno s prejšnjim odborom«. Fašisti hočejo takoj izrabiti orožje, ki so jim ga silno neprevидno dali v roke voditelji tržaških Slovencev s »sporazumom«, in vzeti svojemu činu značaj nasilja.) Prizadejo se razumeli važnost »fašistovske uvrstitve« Zadrudne zveze, ker jim bo prinesla gospodarske koristi. Pri sestavljanju volivne liste za novi odbor je fašistovsko vodstvo postavilo veto proti vstopu Slovencev, ki ne uživajo zaupanja fašistovske stranke. Članice so spoznale, da je v njihovo veliko korist, ako se sprejmejo v fašistovsko organizacijo, in so se prav iskreno izrekle za sodelovanje s fašisti. Na koncu pa je odlični fašist razgrnil svoje karte in izjavil:

»Ako izjavim, da stranka ne misli pronicati (v slovensko deželo) po pravcu, da se uničijo obstoječe organizacije, ampak želi izvesti pronicanje, ki naj sloni na iskrenosti namenov, in ohraniti pri življenju dobre organizacije, ki imajo že gospodarsko tradicijo in ki niso politično pomazane proti režimu. Končno je tudi res, da so možje na slovenski strani popolnoma razumeli te namene in so se stavili nam na razpolago za sodelovanje in korist kmečkega stanu v Julijski Krajini.«

Bolj jasno fašist ni mogel govoriti o resničnih namenih, ki jih ima fašistovska stranka z Zadrudno zvezo. Gre za tiho sistematično pronicanje v slovensko deželo, ki naj sloni na gospodarski organizaciji, ki so jo gradili Slovenci leta in leta in ki so jo dobili fašisti po zaslugi tržaških slovenskih voditeljev zlepa v svoje roke. Fašist, ki se dobro zaveda, da so vse fašistovske akcije med slovenskim ljudstvom propadle prav radi tega, ker niso imele gospodarske zaslonbe, kar ne more zadržati veselja nad tolikim uspehom in na koncu zapoje slavo tudi »možem na slovenski strani«, katerim gre pač prva zaslug za ta uspeh. Fašist sam je razgalil pogubonostni čin voditeljev tržaških Slovencev in jih postavil na zatožni klopi pred slovensko javnost. Po teh preciznih izjavah zastopnika fašistovske stranke se pač ne bo oglašil človek, ki bi se drnil zagovarjati »taktiko« tržaške gospode.

Odrežite jim glave! Neka italijanska učiteljica na Kobariškem je pripovedovala otrokom o vojni nevarnosti med Jugoslavijo in Italijo. Ni še gotovo, da izbruhne vojna, vsekakor pa je potrebno, da so otroci na vse pripravljeni, vadijo naj se sukati nož. In ko ugledajo prvega Jugoslavana, ki bi vdrl preko svetle meje, naj planijo nanj in mu odrežejo glavo... Poučevanje fašistovske učiteljice je v polnem skladu s fašistovskim naukom. Saj mora biti po Mussolinijevem mnenju dijaku geslo: »Knjiga in puškal«

Slovinci v Italiji

»Kad se užge mlada krv.« Glasilo istrskih liberalcev »Istarska Rijeka« je pred leti priobčevalo podlistek »Kad se užge mlada krv«. Mladi pisatelj Ernest Radetič, doma iz Istre, je pod tem naslovom zbral več svojih pripovedi, ki jih je kritik R. Katalinič označil za »lepe in instintivne in pripomnil, da se v njih zrcali življenje našega malega sveta po vaseh naše Istre.« Pozneje je »Istarska Rijeka« izdala povesti v knjigi in jih vrgla na trg z velikansko reklamo. Kakor že naslov sam, so tudi pripovedi silno opolzke: v eni nastopa običajni redovnik, ki so ga starši kot otroka vtaknili v samostan, a se mu ob pogledu na mlad zaljubljen par užge sla po življenju. Povesti so zbudile med istrskimi katoličani pravo zgražanje in proteste. Morala istrskega seljaka je radi izgonu slovenskih duhovnikov in radi odprave hrvaških pridig in hrvaškega verouka v veliki nevarnosti. In temu ljudstvu, ki prav v tej strašni borbi za golo življenje potrebuje novih moralnih sil, so dali narodnjaki tako čtivo v roke. Ze tedaj je povzdignil svoj glas »Pučki Prijatelj«, organ istrskih katoličanov proti takemu početju. V svoji številki od 21. junija pa je ta list, na podlagi citatov dokazal, da so Radetičeve povesti... plagiat D'Annunzijeveh del »Terra vergine« in »Bestiame«. Radetič ni ukraдел D'Annunzija samo snovi, ampak cele stavke, ki so enostavno prevedeni brez vsake izpremembe. Razveseljuje je, da je sedaj dokazano, da tako opolzke povesti niso resnične slike življenja v istrskem selu; tako globoko Istra niti pod strahovlado brezbožnih istrskih glavarjev ni padla.

Pokrajinski gospodarski svet v Gorici. Te dni se je v Italiji definitivno izvedel zakon, s katerim so bile odpravljene trgovske zbornice. Na njihovo mesto pridejo »pokrajinski gospodarski svetje« (consiglio provinciale d'economia), ki jim predsedujejo prefekti. Gospodarski svet je torej vladna ustanova in svetniki imajo pravico le dajati nasvete; odloča prefekt sam. V gorški gospodarski svet je bilo imenovanih tudi nekaj Slovencev, seveda ne v razmerju, ki bi odgovarjalo številnemu razmerju med slovenskim in furlanskim prebivalstvom v deželi. Izmed 7 članov poljedelsko-gospodarskega oddelka sta dva Slovence: Ivan Kragelj in Edmund Konjedic. V industrijskem oddelku, ki šteje 6 članov, je Jožef Mozetič: v trgovskem sta Treven Karel iz Idrije in Anton Ravbar iz Komna proti 4 Italijanom.

Goriški nadškof v Ajdovščini. V nedeljo, na praznik domačega cerkvenega patrona sv. Ivana, je goriški nadškof Sedej obiskal Ajdovščino. Prebivalstvo mu je priredilo izredno svečan sprejem. V Ajdovščino je prihitela velika množica iz bližnjih vasi. Ob vhodu je bil postavljen lep slavalok, čisto so krasili mlaji. Nadškofa je pozdravil podestat. Šolska de-

klica in druga Martijina hčerka sta mu poklonili šopek cvetlic in ga nagovorili. Nato se je vršila svečana služba božja. Petje je spremljal domači orkester. Po procesiji je goriški vladika delil sv. birmo. Svečanost je imponirala tudi fašistom, ki bi jo radi spravili pod svoj plašč. Njihovo glasilo piše, »da je iz resnega reda, v katerem je svečanost potekla, odsevala strnitev verskih čuvstev s čuvstvom italijanstva.«

Duhovske vesti. Te dni je bil odpeljan v videmsko umobolnico don Apollonio, župnik pri Sv. Jakobu v Trstu, ker se mu je omračil um. Začasno ga nadomestuje č. g. Ivan Omersa, kaplan pri Sv. Jakobu. — V ponedeljek 25. t. m. so v Otaležu položili v grob kurata Josipa Kosa, ki ga je ugrabila težka bolezen v 47. letu Prebivalstvo mu je priredilo lep pogreb; asistiral je 12 stanovskih tovarišev.

Mussolini je prisostvoval na Kalvariji zaključnim manevrom častnikov 3. letnika vojne šole. — Obiskal je tudi pokopališče v Redipuglia, kjer je imel nagovor na vojake, ki ga je zaključil z: Viva il Re.

Zaslužena blamaža

Pod bobnečim naslovom »Klerikalni panama v Gornji Radgoni« je prineslo »Jutro« z dne 22. junija ostuden in naravnost perfiden dopis iz Gornje Radgone, datiran z dne 21. junija t. l. Vsebinski in ton dopisa je zopet dokaz brezprimerne zlobe in hinavščine, s katero zastruplja in ruši že nekaj let sem z nedoseženo podlostjo in pretkanostjo zloglasna demokratska klika moralen red med Slovenci. Zlohotnost falirane gospode nam reži nasproti v vsakem zlogu omenjenega dopisa, obenem pa dopisnik s podlo in nezaslišano hinavščino zavija svoje grešne oči v vlogi usmiljenega samaritana, ki se mu smilijo vlagatelji. Fej! Hinavci brez primer! Kaj je vam za dobroti delavca in kmeti!

Prav ničesar ne bomo prikrivali o zadevi gornjeradgonske posojilnice. Njen tajnik g. Neudauer je bil otvoril tekoči račun lesni tvrdki Jugoles, katere glavni lastnik je postal g. Neudauer. To je storil v namenu, zanimati posojilnico, ki je bila radi likvidacije pri celjski Zadrudni zvezi včlanjene radgonske gospodarske zadruge utrpela nekaj stotisoč. G. Neudauer se je pri tem v toliko spozabil, da je izplačal omenjeni lesni tvrdki v tekočem računu 1.500.000 Din brez predhodnega odobrenja posojilničnega načelstva. Naravno je morala priti posojilnica radi tega v plačilne težkoče. In glej sedaj! Jutrovski priganjajoči so takoj začeli romati k nekaterim vlagateljem in so jim prigovarjali, naj predlagajo sodni konkurz. Toda zlobni naklepi in načrti jutrovskih agentov so se izjalovili na celi črti. Zadrudna zveza je takoj nakazala potrebno vsoto denarja tako, da je Posojilnica lahko prišla izplačevati vlagateljem denar, ki so ga hoteli dvigniti. Ljudje so se kajpada pomirili, posojilnica nadaljuje svoje poslovanje v najlepšem redu in poleg tega se je pozneje pokazalo, da je g. Neudauer vse kril s svojim premoženjem. In g. Neudauer, ki je bil za nekaj dni neznano kam izginil, se je sedaj javil in se bo v najkrajšem času vrnil v Gornjo Radgono, da sam uredi vso zadevo.

Jutrovski dopisniki in agenti pa stoje danes pred našim ljudstvom razgaljeni, osramočeni in blamirani! Niti slutiti niso, da se bo zadeva tako hitro rešila. Hoteli so nesrečo naših vlagateljev, ker bi samo v tem slučaju mogli po svoji stari metodi, ki jim je prešla že čisto v meso in kri, v kalnem ribariti. Na nekaj so namreč zlobneži pozabili — da temelj naše močujoče zadrudno gibanje na temeljih nesebične vzajemnosti in moči Krekove organizacije. Tega pri njih pa ni, zato so delali svoje škodoželjne račune brez krčmarja. Zadrudna zveza, ki je finančno in z uradnim priskočila na pomoč za ureditev zadeve, je s tem dala najtrdnjše jamstvo, da so interesi vlagateljev absolutno izven vsake nevarnosti. Pozabili so pa tudi na to, da ni niti ena naša posojilnica prišla dosedaj v konkurz in da so vlagatelji ob tem dejstvu lahko trdno prepričani, da ne bodo izgubili niti pare.

Kdo so ti ljudje, ki so hoteli na ogaben način izkoristiti trenutno neprimliko, v kateri se je bila nahajala gornjeradgonska posojilnica, v svoje umazane in politične nakane? To so ljudje, na katere stavijo množični slovenski vlagatelji že skozi leta sem trdo vprašanje: Kje je tistih 100 milijonov dinarjev, ki smo jih bili vložili v Slavensko banko? Poznamo mnogo demokratarskih veličin, ki so jo vse drugače zavozili — da je pri tem trpelo ljudstvo. In nam ni prišlo niti na misel, da bi bili to hoteli politično izrabiti! Naj poudarimo, da je celo graška »Tagespost« pisala o vsej zadevi čisto stvarno in mirno.

Hvala Bogu se je grda igra končala s popolno blamažo. Slovensko ljudstvo gornjeradgonskega okraja pa je tudi topot hitro razumelo podle intrige naših demokratov.

Klčev pogreb

č Zagreb, 4. jul. (Tel. »Slov.«) Danes ob 4 popoldne se je vršil slovenski pogreb hrvaškega učenjaka Vekoslava Klaiča. Pogreba so se udeležili številno meščanstvo in zastopniki hrvaških prosvetnih društev.

Dunajska vremenska napoved za 5. julij. Prišla bo nevihta, potem nizka temperatura, nato pa bo zopet povečini jasno vreme.

Novosadska vremenska napoved. Slaboten jugovzhoden veter. Vedro in lepo. Dežja ne bo.

V svobodnem narodu - svobodna žena!

Žensko delo

Ako bi hoteli naprtiti krivdo — če že hočemo govoriti o »krivdi« — da se žena čimdalje bolj izneverja družini in domu in se loteva vseh mogočih drugih poklicev, kapitalizmu samemu, bi mu delali krivico. Ženskega gibanja, ki zahteva za žensko pravico do lastnega osebnega življenja in izoblikovanja, do sodelovanja v vsem javnem življenju in pravico do vsakršne izobrazbe, ki je v to potrebna, ni rodil kapitalizem, marveč misel svobode in enakopravnosti vseh ljudi, ideje, ki so rodile ameriške državljanske vojne, francosko revolucijo in gibanje leta 1848. Z vsemi temi dogodki kulturne zgodovine je začetek ženskega gibanja v vzročni zvezi. Socialne razmere, kakor so se razvile iz kapitalističnega družabnega reda, so dale ženskemu gibanju za osamosvojitve le zunanjo opravičilo in neodoljiv pogon.

Neglede na to torej, da sedanji gospodarski sistem čimdalje bolj prodira tudi v najmanjšo družabno edinicu — družino, prevzemajoč tam dosedanje žensko delo, zato pa žensko delavno moč zaposluje zunaj doma, ob stroju, ki proizvaja v masi in za mase — si žensko ne bi več dalo vzeti pravice do dela, do svobodne volitve poklica in gospodarske samostojnosti. Ženskimi delom izven doma, to je v obrti, trgovini in industriji, v javnih in zasebnih uradih ter svobodnih poklicih je treba torej enostavno računati kot za danim, neizpremenljivim dejstvom. Razpravljati se more in mora samo še o dvojem: 1. Da se ženska delovna moč uporabi tako, da bo imela skupnost od nje čim največ koristi. 2. Da se ohrani družina kot najtrdnjejši socialni in kulturni temelj tudi v novem družabnem redu, ki se že napoveduje in bo nedvomno nosil socialno obeležje; a v ta namen je treba družini ohraniti odnosno vrtni — mater.

In vendar — razkol.

Pri vsem tem pa se ne da tajiti, da poštenja vnos ženskega dela izven doma ne samo prelom z mnogotročnim predanjem, marveč tudi tragičen razkol z najglobljim bistvom ženske narave. Kolikor do danes poznamo žensko naravo, teži za udejstvovanjem v neposredni službi človeku kot takemu in ne šele posredno preko njegovih interesov, kakor velja to za moškega. Toplota in nežnost ženskega srca se more izživeti, more najti polno zadovoljstvo le v negi in skrbi za živo, čutečo bitje. Iz tega se da sklepati, kako strašno prazno pušča žensko delo ob stroju, najsižebo ta stroj jeklen ali pa birokatičen. Morda se bo v nekaj vekovih ženska narava prilagodila brezdušnemu, mehaničnemu delu — in to bo po našem dosedanjem spoznanju nenadomestljiva socialna in kulturna izguba — zaenkrat pa je ženska ob tem delu dvakrat ubora. Tembolj, ker je večinoma povsodi samo podajalica, nekvalificirana, pomožna delavna moč brez lastne volje in odgovornosti.

Kako naj se tedaj uravna žensko delo?

Predvsem: svobodna volitev poklica, neglede na to ali je bil kak poklic doslej čisto moški. Nobenih rezervatov, nobenih ključavnic. Če sme ženska delati najtežja dela, n. pr. v rudnikih, zakaj ne bi smela priti n. pr. v grafično umetno obrt kot kvalificirana delavka; in zakaj ne bi smela n. pr. kot frizerka las tudi striči, marveč bi morala to prepustiti moškemu pomočniku, sama se pa omejiti na česanje in manikiranje?

Brez dvoma pa je želeli, da bi si dekleta izbirala kolikor le mogoče poklice, ki so ženski naravi na splošno najbolj prikladni, kjer bodo mogli priti do veljave njeni materinski nagoni: to so vse učiteljske in skrbstvene stroke, zdravništvo in bolniška strelžba, gostilničarstvo in penziji, pa tudi vrtnarstvo in poljedelstvo; njeni umetni ustvarjalni sili naj se omogoči razmah v vseh strokah umetne obrti, ne izvenzati tistih, ki so doslej veljale kot izključno moške. Posameznemu resničnemu talentu pa morajo biti vrata v katerikoli poklic vedno odprta.

Kovač

Po samotni gorski dolini me je peljala pot. Bila je pozna mesečna noč; v bregu so neumorno peli črčki, ob cesti je enakomerno šumel potok; zdelo se mi je, da bolj sanjam kot hodim. Nenadoma je udaril v moje sanje težek glas. Trdo je donel kakor težek udar — a vendar v nekem poetičnem zvoku, omiljen od mehke tišine globoke noči, v kateri je melodično izzvenel.

Bili so to zvoki kovaškega kladiva. Le od časa do časa je utihnil ta nočni zvonar, kakor da prisluskuje lastnemu odmevu in le majska noč je lahko dihala okrog mene.

Ko sem zavil okrog hriba, sem zagledal pred seboj kovačnico, vso razsvetljeno v ognju. In ko sem prispel bliže, sem zagledal tudi kovača.

Sredi ognjenega dežja je stal mož. S kleščami v levi roki je držal žareče železo, s težkim kladivom v desnici pa udarjal po njem in po nakovalu, da je glasno zvenelo. Krasna slika! Velik, širokopolec mož, visokega, hladnega čela, moškega obraza, zasenčenega od gostih, bujnih obrvi in kratkih brk, z razgabljenim vratom, in visoko zavpanim rokavi, predpasen z usnjnim predpasnikom — tak stoji še danes pred mojimi očmi: mož, ki vrši svojo dolžnost!

»Dobro večer, mojster,« sem mu zaklical veselo. »Se tako pozno pri delu?«

Mož se je ozrl, zagodel nekaj »Bog daj« ter mirno koval dalje rdeče železo, da so prskale iskre na vse strani.

Kdo vodi izbiro poklicev?

Tu prihajamo do občutne vrzeli v naši socialni politiki. Nimamo še nikakega mesta, ne javnega, ne zasebnega, ki bi se pečal z vprašanjem, kako voditi izbiro poklicev širokih ljudskih slojev. V Nemčiji se bavijo s tem znanstveni krogi, zdravniki in pedagogi, a po vseh mestih imajo javne posvetovalnice, v katerih se dajejo v vsakem posameznem slučaju nasveti in navodila za izbiro poklica, ki bi se najbolj skladal z duševnimi in telesnimi sposobnostmi v postev prihajajoče deklice odn. dečka.

Pri nas sta v prejšnjih časih vršila posvetovalno dolžnost učitelj in duhovnik, in to iz vrstno; zmotila sta se redkokdaj. A to je danes komaj še mogoče, saj bi bilo treba svetovati glede vseh 40—50 učenek in učencev in ne samo glede najbolj nadarjenih. Vendar je ravno šola s šolskim zdravnikom tudi danes najbolj poklicana, da vodi vsaj v mejah možnosti izbiro poklica pri mladini, posebej pri ženski mladini. Za njo pa prihaja v postev posebno delavska zbornica v zvezi z uradom za socialno zavarovanje.

V boj treba iti oborožen!

Čim je postalo potrebno, da gre ženska ven v eksistenčni boj, je prva dolžnost doma in družbe, da žensko za ta boj čim bolj oboroži. Naravnost greh, zločin je, ako se pošlje deklet brez vsake vzgoje in brez vsake usposobljenosti v svet. Kaj more drugega, nego postati žrtev življenja, plen brezvestnih izkoriščevalcev v pravnem in gospodarskem pogledu?

Boj za obstanek je danes kakor še nikdar oster in neizprosni; le tisti, kdor je duševno in telesno krepak, kdor je splošno in strokovno izobražen, more v tem boju nekatko obstati in napredovati. Le zavest sposobnosti in zmoglosti daje človeku pogum, da v boju vztraja in se ne vdaja. Zlasti treba takega poguma ženski, ki je že po naravi bolj plaha, eksistenčnemu boju še nevarjena in zato tembolj po zaslonbi in zaščiti hrepeneča. Kolikrat je ravno strah pred lastno slabostjo in osamljenostjo kriv, da se mlado deklet oklene in prepusti prvemu moškemu, ki ga sreča na svojem potu.

Starši ne bi smeli delati razlike med sinovi in hčerami v vprašanju izobrazbe in ne bi smeli za izobrazbo sinov bolj skrbeti nego za izobrazbo hčera. V mestih se je to več ali manj že itak uveljavilo, ne pa še tako na deželi.

Kjer pa dom odreče ali ga sploh ni, tam je dolžnost družbe, da poskrbi za to, da mladina ne gre nepripravljena v življenje. Koliko bi si občine prihranile na poznejših stroških za razne izgubljenice, koliko država, ako bi se bilo skrbelo za dobro vzgojo in uk mladega človeka. Pri mladinskem skrbstvu ne gre za to, da se otrok spravi nekako pod streho do 14. ali 16. leta, potem pa prepusti usodi, marveč je bistvo mladinskega skrbstva v tem, da preskrbi zapuščeno dečo za zmerom, da jo reši in usposobi za počeno življenje. A to je mogoče poleg vzgoje doseči le z izobrazbo in ukom. Tu daje izvrsten zgled »Hrvatski Radiš«.

Kaj pa kmetijsko ženstvo?

Kmetijski in posebej kmetijsko-gospodinj-ski poklic je pridobil poklic v najboljšem smislu besede. Tudi tu je prva stvar: poklic iz resničnega poklica, ljubezen do dela, potem pa kar najboljša strokovna izobrazba. Ko vse drugo gospodarstvo s tako silnimi koraki napreduje, mora stremiti naprej tudi kmetijstvo s svojim gospodinjstvom vred. To moremo pa pričakovati le v toliki meri, v kolikor bosta kmetijski gospodar in gospodinja napredovala v strokovni izobrazbi, svoje delo dejansko razumela.

Iz našega kmetijstva moramo skušati izbiti čim več; to pa posebno tedaj, ako hočemo vsaj malo zaježiti

beg kmetijskih deklet v mesta

in industrijske kraje. Mislimi, da bi se dala dekleta pridržati doma s samimi lepimi bese-

dami, bi bilo malo pametno. Zakaj pa odhajajo dekleta v mesta? Ponekod pač iz gole lahkomišelnosti, drugod zaradi neznosnih družinskih razmer, a večinoma pač zato, ker nočejo biti gospodarsko popolnoma odvisne in moledovati za vsak vinar, še bolj pa zato, ker jih dom sploh ne more preživeti in jim ne zagotavlja niti strehe.

Srbska kmetijska devojka, ki je imela v zadruzi zagotovljeno dostojno mesto, ljubezen in skrb občestva ter v vsakem slučaju dostojen obstanek do smrti, ni nikdar hodila služiti ne v družine ne v tovarne.

Resnica pa je, da je mestni in industrijski delovni trg tudi pri nas že tako prenasiten, da ne more sprejemati večjega dotoka z dežele, da je torej že z gospodarsko-socialnega stališča potrebno, da se ta dotok omeji. Tembolj, ker racionalizacija že tudi pri nas postaja pereča in se ji ne bomo mogli izogniti, ako naj naša industrija uspešno tekmuje z inozemsko. Nujno je treba torej misliti na to, da se kmetijskim dekletom doma omogoči trajen obstanek.

Pota bi bila: umno perutinarstvo, vrtnarstvo in razne domače obrti kot poseben dohodek deklet in zagotovitev dosmrtnega stanovanja, namesto dote, če se deklet ne poroči. Najboljše bi bilo, ako bi se za ostale otroke, to je za tiste, ki ne dobe posestva, marveč delež, zgradila posebna hiša (Finžgar v »Stric« daje zgled!). Industrija naj bi se kolikor mogoče porazdelila po deželi, da bi ljudje lahko z doma hodili v tovarno in tako z eno nogo ostali še v grudi. Slednjič naj se socialno zavarovanje razširi tudi na deželo.

In zopet — vzgoja in izobrazba, ki naj dekletom odpreta oči za prave vrednote, pravne in gmojne. Ljudsko-meščanska in poučevalna šola naj se v ta namen smiselno uredi; gospodinjke in strokovne šole ali vsaj tečaj naj izobrazbo dovrše ali izpopolnijo. Strokovne, splošno-izobraževalne in verske organizacije morajo biti hrbenica kmetijsko-delavskega ženskega gibanja. Tudi združništvo še čaka naše ženstvo, da se z njim okoristi, kakor so se z njim okoristili moški.

Radio in kino bi mogla v poštenih združinskih rokah postati sijajna pospeševalca splošne in strokovne izobrazbe ter plemenite zabave.

Na ta način bi se dal omejiti beg deklet z dežele in njihova demoralizacija in skrajna proletarizacija. A tudi za tiste, ki bodo odhajale, bo na ta način z dobro vzgojo in strokovno izobrazbo poskrbljeno, da se zunaj v svetu ne bodo tako izlahka izgubljale.

Zaščita ženskega dela

O tem vprašanju so ob najučinkovitejšem sodelovanju ženstva obširno in izredno temeljito razpravljali na kongresu soc. dem. strokovnih organizacij, ki se je minoli teden vršil na Dunaju. Tu se je posebno naglašalo naravnost sovražno stališče moškega delavstva proti ženskemu delu, odiranje ženstva od boljšega, kvalificiranega dela (posebno v grafiki) in pritiskanje ženskih plač, ki znašajo komaj 50 do 75 odstotkov moških plač za isto delo. Dalje se je naglašala skrajna nevarnost za žensko zdravje pri vedno ostrejši racionalizaciji dela; ponekod se ženske izpavajo skoraj do nezveste. Uspeh razprav so povzeli v naslednjih, soglasno sprejetih resolucijah, ki se smejo pač smatrati kot pravilo za zaščito ženskega dela.

»Zaradi nizkih plač se pritežajo ženske v produkcijskem procesu tudi k delom, ki daleč presegajo njihove telesne moči. Čim večja je razlika v plači delavca in delavke ali uslužbenca in uslužbenke, tembolj se pritežajo ženske za taka dela. Ženske plače mnogokje ne zadostujejo niti za najskromnejše življenje. Na ta način morajo ženske čimdalje bolj pritiskati na plače svojih poklicnih tovarišev.

Zato mora zahteva: »Enaka plača za enako delo« slej ko prej ostati vrhovno načelo strokovne organizacije. Toda tudi tam, kjer delo ni enako, se morajo ženske meзде in plače izboljšati in prilagoditi moškim.

Ker morajo ženske poleg mezdnege dela

opravljati še gospodinjstvo in vršiti materinske dolžnosti, štejejo strokovne organizacije za eno svojih najvišjih nalog, da nastopajo za to, da se obstoječe zakonske oločbe v zaščito žena v pridobitnem delu brez ostanka izpolnjujejo in se izpopolnjujejo. Posebno velja to za izpopolnitev materinskega varstva. Tudi prepoved ženskega dela v poklicih, v katerih je delo za ženski organizem škodljivo, mora ostati v veljavi. Vlada se poziva, da ratificira washingtonski dogovor o zaščiti porodnic in ga razširi na vse žene, ki so zaposlene v poklicnem delu, posebno tudi na kmetstvo, gospodinjstvo in domače delo. Vsako neenačo prakso nasproti ženam v zavarovanju proti brezposelnosti, določbah o dopustu, poklicni izobrazbi in njenem stališču v javni službi, vsako izključitev kakke ženske poklicne skupine iz socialnega zavarovanja je treba najodločneje pobijati. Zakonsko zaščito delavk, ki jemljejo delo na dom, je treba temeljito izpopolniti.

Temu bi bilo dodati še zahtevo, da se morajo vse javne stanovanjske akcije ozirati tudi na samostojno ženstvo, da se morajo po mestih in industrijskih krajih graditi domovi za delavke in uslužbenke.

Strokovne in izobraževalne organizacije bi morale oklepiti v svojih vrstah prav vse delavke. Vsaka delavka, ki stoji izven strokovne organizacije, ki je torej neorganizirana, sama sebi izpodkopava tla pod nogami v boju za kruh, obenem pa škoduje tudi koristim svojih stanovskih tovarišic in celokupnega delavskega razreda, ker krši njegovo solidarnost.

Mater družini!

Razen ruskih boljševikov si nihče ne upa načelno in hotoma razbijati družine; razkrajajo pa jo po poleg kulturnih odnosov nekulturnih sedanje socialne razmere, ki trgajo mater od otrok in jo ženejo za kruhom izven doma. To bi se brezpogojno moglo in moralo dati doseči, da bi se matere mogle izključno posvečati družini. Dokler plače splošno ne bodo višje, morajo to omogočiti družinske doklade, ki se ne le ne smejo ukiniti, marveč bi se morale zvišati. Dokler delavčevemu otroku niso zagotovljeni zadostni kruh, vzgoja in uk, nima nihče pravice do kakršnihkoli dividend.

Poleg osvoboditve matere za nego družine in vzgojo otrok je prva zahteva vsaki družini dostojno, trajno stanovanje! Brez doma nobena družina! Stanovanjska akcija za zgradbo domov je akcija za ohranitev in utrjevanje družine. Tudi s tega vidika je porazdelitev industrije po deželi največjega pomena.

Žena in družina se morata zaščititi proti možu pijancu in razpisniku. Družba ne sme dopuščati, da bi alkoholik ali npr. slabotni zlostavljal ženo in izpreminjal otrokom dom v peklo; da bi trošil denar za alkohol in tuje ženske, družini pa dajal komaj drobtinice, ki bi padale z njegove mize. V vseh takih slučajih naj bi nastopila varuška odnosno socialna oblast in poskrbela, da bi moževi dohodki prišli v prvi vrsti v prid družini. Alkoholizem naj se brezobzirno zatira, a za alkoholike obojnega spola naj se čimprej ustanove zdravilišča.

Socialno zavarovanje mora vključiti vase tudi zakonsko ženo, in to kot polnovredno delavno moč; žena in mati mora imeti iz socialnega zavarovanja enake prejemke kakor vsak delavec in ne samo nekako miloščino. Menda je gospodinjstvo in vzgojno delo v družini vsaj toliko vredno kakor n. pr. proizvajanje čevljev. Švica in skandinavske dežele so gospodinjški poklic že priznale kot polnovredno gospodarsko panogo; v tem pravcu koraka tudi Nemčija in ne more biti nobene dvoma, da bo to stališče splošno zmagalo.

Enako mora žena veljati kot polnopravna državljanka v zakonskem, varuškem, dedinskem in sploh v vsem zasebnem in javnem pravu. Duh demokracije se ne da omejiti na politično življenje. V svobodnem narodu — svobodna žena!

I. K.

»Moja žena ne more prenesti ropota,« je odgovoril.

»Oho!« sem vzkliknil. »Imate pa hudo ženo! Doslej sem vendar mislil, da so samo meščanke tako slabih živcev. Torej se že tudi na deželo širi ta bolezen?«

»Ona je že petnajst let bolna,« je rekel mož ob nakovalu.

»A tako!« Območnil sem. Odgovor me je čudno osupnil. Kovač je koval dalje in hipoma mi je vstalo v duši spoštovanje do tega moža.

»Imate kaj otrok?«

»Eno hčerko.«

»Ze doraslo, da lahko streže bolni ma-

teri?«

»Anica je stara ravno toliko let kot boleha njena mati; od njenega rojstva leži v postelji. Kar se tiče postrežbe,« je nadaljeval ter vrge železo v mlačno vodo, da je ostro zašumelo, »ona ne pripomore dosti. Dekle je že od svojega rojstva hromo in hodi le po bergljah.«

»Bog se vas usmili!« sem vzkliknil presenečen. »To je pa res bedno življenje!« »Mi je še marsikdo to rekel,« je rekel mirno, zagrebel žerjavico s pepelcem ter si pričel umivati roke. Jaz sem molče sedel na svojem mestu, si podpiral brado s pestjo in resno opazoval redkobesednega moža.

Ko je bil gotov, je izpil še zadnji požirek iz svojega vrča ter snel pipo, ki je visela na zidu.

»Odkod pa ste prav za prav, če smem vprašati?« je rekel potem in počasi tlačil tobak v pipo.

Povedal sem mu ter mu pripovedoval o svojem dolgem potovanju, ki sem ga bil že napravil.

»No, potemtakem ste videli lep kos sveta,« je rekel. »Tudi jaz sem tako potoval, ko sem bil še fant. Moj oče je hotel, da bi izvršil mestno šolo, a nisem uspel. Zato sem obesil šolo na klin in šel k mornarjem; a tu je bil prestrog red; zato sem pustil tudi to in se lotil obrti svojega očeta. Tako sem kot pomočnik dokaj let potoval po svetu. Vedno vesel, vedno s pesnjico na ustnih in radostjo v srcu! In če je bil kje kak pretep, me tudi ni manjkalo. Povsod me je bilo dovolj. Seveda sem poleg tega pogledal tudi marsikatero koristno knjigo. Tukaj pa sem spoznal neko deklico, mojo sedanjo ženo in mojega potepanja je bilo hipoma konec. Samo eno vam rečem: Kdor je doživel toliko sreče, kot sva jo mi dva tekom najinega spoznavanja in ženitve ter prvo leto najinega zakona, ta naj zahvali Boga in naj bo vesel in zadovoljen! Tudi, če mu pozneje še tako trda prede. Naslednje leto je prišla na svet Anica in od tedaj leži moja žena v postelji, deklet pa je hromo. Petnajst let!«

Priznati moram, da me je spričo tega preprostega, resnega moža, katerega je tako težko zadelo življenje, navdal občutek nepopisne sramote. Mi, današnji ljudje, zlasti še mi meščanje, ki se štejemo med tako zvane »višje kulturne«, toliko bolehamo na raznih namišljenih problemih, preobilih dvomih in nepravilni zagrenjenosti — tu pa stoji mož, ki ga je zadelo vse najhuje, kar more zadeti

Kaj je novega

Kristusu - Kralju!

Prva slovenska cerkev Kristusu-Kralju v Hrastniku

Ali ste že bili v Hrastniku? Ozka dolina usekan: med griče polne premoga. Ob vodi in cesti na tesnem prostoru tovarne, steklarna in kemična, na koncu doline pa v kotlu zgnete hiše delavske in naprave premogovnika. Okrog 5000 ljudi živi v tej tesnobi, sedemrazredna deška in sedemrazredna dekliška šola z dvema vzporednicama (16 učiteljskih moči) sprejema številno armado delavskega naraščaja. Toda kje je hiša božja? Ne ugleda vam je oko, kajti Bog nima svoje hiše v tem zapuščenem kraju, polnem dela in truda. Stroji brne, krampi globoko pod zemljo votlo done, ni pa hrama miru in molitve, v katerem bi večna lučka naznanjala, da Bog živi med bednim ljudstvom kot brat med brati. V Hrastniku ni cerkve. V Trbovlje — od šole 6 km daleč čez hrib, od postaje Hrastnika do šole je pa tudi uro hoda — naj hodi ali pa na Dol kot gostje v tujo župnijo. Trboveljska župnijska leta 1660. zidana, samo 32 m dolga, 7 m široka cerkev je za 17.200 župljanov ne samo premajhna, ampak za hrastniške župljane preveč oddaljena. Zadoščala je pred 300 leti, ko še ni bilo priseljenega toliko delavstva, ki si pri svojih skromnih plačah ne more samo pozidati cerkve.

Hrastniški delavec nima tolažilne zavešči, da je Jezus Kristus njegov sosed, da ima svojo hišo ob njegovem domu. Hrastniški otroci ne rastejo v senci tabernaklja, tako daleč imajo v cerkev in tako redko jo vidijo. Ali ni krščanskemu človeku tako življenje mučno?

Za stalni odbor katoliških shodov:

Univ. prof. dr. Matija Slavič.

KOLENDAR.

Četrtek, 5. julija. Ciril in Metod, slov. ap. Anton Cah. — Solnce vzide ob 4.21 in zaide ob 7.46.

ZGODOVINSKI DNEVI.

5. julija: 1908 se je otvorila železnica Kranj—Tržič. — 1909 se je otvorila turska železnica. — 1809 se je vršila bitka pri Wagramu, v kateri je Napoleon I. premagal Avstrije pod nadvojvodom Karlom. — 1745 se se je rodil satirik Karl Arnold Kortum. — 1833 je umrl v Gradcu iznajditelj fotografije Nicéphore Niepce. — 1894 je umrla pisateljica Elizabeta Glöck (Betty Paoli). — 1908 je umrl norveški pisatelj Jonas Lie. — 1843 je izšla prva številka Bleiweissovih »Novic«.

★ Treznostna skupščina na Kumu. Vsi Posavci in Dolenjci bodo šli 8. julija na Kum, da bodo dobili nov pogum za zdravo in trezno življenje. Zakaj ravno na Kum? Kum leži v sredini Slovenije, je lahko dostopen, je vabljiva izletna točka za Celjane, Zagrebčane in Ljubljance; v okolici žive železničarji in rudarji posebno življenje in trpe najbolj na grozovitih posledicah uživanja opojnih pijač. Tem dobrim, a trpečim in blodečim dušam pomagati, njihove zevajoče rane zaceliti in jih pridobiti za zdravo in naravno življenje, ima namen treznostni tabor na Kumu. Kum je visok 1219 m, ima dve lični cerkvi: sv. Neže in sv. Jošta in se enako lahko dosepe v treh urah iz Zidanega mosta, Radeč, Hrastnika in Trbovelj, pota so povsod dobro markirane. Ljubljanci se peljejo do Trbovelj, Zagrebčani in Posavci do Radeč in gredo oboji preko savskega mostu na vrh po zaznamovanih potih. Celjani in Štajerci se peljejo do Zidanega mostu in se prepeljejo s čolnom na kranjsko stran. Za oddaljene posetnike skupščine je boljše, da pridejo že 7. julija na Kum. Dijaki, ki bodo potovali pod nadzorstvom svojih učiteljev, imajo 75-odstotno znižano vozno tarifo, istotako šolarji osnovnih šol. Vsakdo naj vzame prehrano s seboj in tudi kak plašč. Da dobimo nov pogum za naravno življenje, pojdemo 7. in 8. julija vsi, prav vsi na Kum. — Protialkoholna zveza za Slovenijo.

moža, a ne trpi na nikakih namišljenih problemih, na njegovem obrazu ni niti sledi kake zagrenjenosti.

Ko sva korakala počasi skozi toplo majniško noč proti vasi, ter se mirno razgovarjala o tem in onem, sem napeljal najin pogovor še enkrat na njegovo življenje.

»Treba vam je šteti v čast,« sem rekel, »da tako mlad in krepek mož, kot ste vi, tako mirno in brez odpora prenašate tako življenje. Poznal sem ljudi, ki bi v podobnem položaju skočili v vodo ali si kako drugače vzeli življenje. Baš v naši hiši je stanoval nekdo, ki je pustil ženo in otroke na cedilu ter pobegnil čez morje.«

»Le zločinec in do skrajnosti propali človek more napraviti kaj takega!« je rekel kovač. »In če je bil pri vas tak slučaj, upam, da jih ni mnogo. Jaz vršim tu svojo dolžnost, kot mi jo je naložil Bog. Kaj zato, če traja petnajst ali trideset let; s svojim delom zaslužim toliko, da lahko počivam živimo. Koliko jih je še nesrečnejših! Jaz hvalim Boga, da mi je dal vsaj to možnost življenja in sem popolnoma zadovoljen v krogu svoje družine. Daj mi Bog še dolgo živeti poleg moje ženke in hčerke, ki ju ljubim bolj ko vse na svetu in za katero sem pripravljen delati vse

Kako lahko vera ugaša, krščansko življenje usiha, ko viru milosti ni v bližini! Ko je Kristus Kralj daleč, zavladajo krute vladarke, strasti in skrbi.

Dajmo Hrastniku cerkev!

Ustanovilo se je posebno društvo za stavbo cerkve Kristusa Kralja v Hrastniku, ki bo zbiralo darove v ta namen. Razposlalo bo prošnje in nabiralne pole. Nihče naj teh prošnji ne zavrne. Ves slovenski narod mora pomagati, da dobi delavska kolonija v Hrastniku lastno cerkev in stalno božjo službo. Saj so sinovi našega naroda iz raznih pokrajin in ki so prišli tja iskat telesnega kruha, a morajo tako strašno stradati duševnega kruha.

Prva cerkev Kristusa Kralja na slovenskem ozemlju naj bi to bila. Slovensko ljudstvo se je posvetilo Kristusu Kralju, desetisoče družin si je izbralo Srce Jezusovo za Gospodarja in Kralja svojega. Postavimo mu še viden spomenik s tem, da na najpotrebnejšem kraju postavimo cerkev, njemu posvečeno. Če si hočete sprositi posebne milosti, dajte dar za hrastniško cerkev; če se hočete posebno zahvaliti za prejete dobrote, dajte miloščino za cerkev Kristusu Kralju. Iz samih prošnji in zahval naj bo pozidana.

Ljubezen in zvestoba do Kristusa Kralja, skrb za zveličanje duš in pa ljubezen do bližnjega naj nagne srca slehernega katoliškega Slovenca — pa bo v kratkem v Hrastniku imel Jezus svojo hišo v tolažbo tisočim.

Za odsek za versko življenje in naravni prerod:

Univ. prof. dr. Gregor Rožman.

★ Tovariši iz vojnih let pomnite. V nedeljo, 12. avgusta, na naš glavni sestanek na Brezje! Dobro pomnite ta dan, držite strumno disciplino in pridite vsi, prav vsi! Polovična vožnja pod običajnimi pogoji. — Glavni odbor ZSV v Ljubljani.

★ Konferenca učiteljev obrtno-nadaljevalnih šol je preložena na nedoločen čas zaradi predpriprav. Kdaj se boče vršila, objavi U. J. U., Pov. Ljubljana, pravočasno.

★ Odbor Krščanske ženske zveze v Mariboru naznanja vsem udeležencem romanja k Sv. Jožefu v Celju: Vlak odhaja ob 5. uri 20 min. iz Maribora in sprejema proti izkaznicam za polovično vožnjo na vseh postajah do Celja romarje. Vozne karte se dobijo v soboto zvečer od 7 do 8, in zjutraj od 4 do odhoda vlaka.

★ Kmetijsko-gospodinjstva šola v zavodu šolskih sester v Mariboru začne novo šolsko leto začetkom septembra t. l. in traja šest mesecev. V šolo se sprejemajo dekleta, ki so dopolnila 16. leto, so lepega ponašanja ter telesno in duševno zdrave. Prošnji za sprejem, ki je kolka prosta, naj se priloži krstni list, izjava staršev ali varuha, da poravnajo stroške šolanja. Prošnje se vlagajo na predstojništvo šolskih sester v Mariboru, Strossmayerjeva ulica 15.

★ Ali ste že kupili (naročili) novi lepi roman »Pont-des-artska beračica« (Odpoved nesrečne žene)? Sežite po njem, da ne bo prepozno! Dobi se v Jugoslovanski knjigarni in Novi založbi v Ljubljani ter v Cirilovi tiskarni v Mariboru. Stane samo 12 Din. Po vest je zelo lepa in se da po dvakrat, trikrat čitati, ne da bi se človek naveličal.

★ Smrtna nesreča. Trboveljsko kolesarsko društvo je imelo preteklo nedeljo svojo veselico. Svoj prihod je napovedal tudi neki del. kolesarski klub iz Maribora. Temu izletu se je pridružil gđ. Gusti Lube in sicer na moškem kolesu. Ker pa z moškim kolesom ni znala ravnati, se je med Slov. Bistrico in Konjicami smrtno ponesrečila. Zlomila si je tilnik. — Njeno truplo so prepeljali nazaj v Maribor.

★ Težko ponesrečil se je v Trbovljah

dni. In če sta tudi moja Ana in Anica zadovoljni z menoj, mi je dovolj in Bog bodi zahvaljen!

»Kljub vsemu?« sem vprašal.

»Kljub vsemu,« je odgovoril mirno.

Ker sem videl, da mu ni posebno po volji, da govoriva le o njem in o njegovih razmerah, sva prešla na druge predmete, nlasti na poljedelsko stroko. In kmalu sva se tako zapletla v ta pogovor, da nama je bila mnogo prekratka pot do križpotja. Prisrčno sva si stisnila roki in z mirnim »lahko noč« se je poslovil resni mož.

Ta dogodek mi je dal dovolj gradiva za razmišljanje na moji nedolgi poti do mesta. Videl sem junaka, ki je kljub težkim razmeram odločno in krenko vztrajal na svojem mestu. Za vedno se mi je vtisnil v dušo. In v vsaki težki, brezupni uri mi stopi pred oči mož sredi ognjenega dežja: s kleščami v levici drži žareče železo, za gladno živni v desnici pa udarja po njem, da klasno zveni nakovalo. Obraz mu je miren; koža na obrazu in rokah je črna od dima in ognja; kot vladar stoji v svoji svetli kovačnici. To je slika moža, ki vrši svojo dolžnost — sredi nadlog, brez zagrenjenosti, čvrst in jak. Jože Vomerger

kleparski mojster gosp. Tomše-Rozin. Padel je s kolesa tako hudo, da je nezavesten obelžal na cesti.

★ Nesreča. V ponedeljek, 2. t. m. je v Predtrgu pri Radovljici neki avto z Bleda povozil 75letnega posestnika Matevžica iz Predtrga, očeta profesorja Dolžana. Ponesrečeni je dobil težje poškodbe po glavi in rokah. Saj je čudno, da ni več nesreč, ker nekateri šoferji drviijo skozi vasi, kot bi bili nori.

★ Ljubljanski oblastni odbor razpisuje 14 mest oblastnih cestarjev in sicer 9 mest na Jezerski, 4 mesta na Ljubeljski ter 1 mesto na Idrijski in Hruševski cesti. Podrobnejši pogoji so razvidni v »Samoupravi« ter v razpisih pri županstvih tamšnjega okoliša.

★ Oblastni odbor mariborske oblasti potrebuje naslove vseh kokošjerejev, ki gojijo štajersko pasmo in vodijo kontrolo nesnosti, ali pa so pripravljeni si jo urediti po navodilih oblastnih strokovnjakov. Vabimo vse prizadete, da se v lastnem interesu prijavijo z opisom dosedanjega rejskega dela.

★ Izvestje državne realne gimnazije v Celju. Ravnateljstvo celjske gimnazije je za poslednjih 10 šolskih let izdalo izvestje, ki obsega 65 strani. Snopič ima jasno sliko profesorjskega zbora v šolskem letu 1927-8., ki je štel 20 članov in 2 članici. Prof. J. Orožen je napisal izčrpno »Zgodovino celjske gimnazije«. Obdelal je ves razvoj od prvih poskusov ustanovitve gimnazije do sedaj in opremil spis z raznimi statistikami. Zlasti je zanimiv opis borbe za slovensko gimnazijo. V nadaljnjem prinaša Izvestje imenik profesorjskega zbora in abiturijentov (skupno 158), statistiko učnih uspehov in narodnost v poslednjih 10 letih. Ostali del obsega običajne podatke gimnazijskih institutov in pouka za poslednje šolsko leto.

★ Sinova ubila očeta. V Irigu blizu Sremskih Karlovcev se je te dni izvršila velika družinska žaloigra. Posestnik Matija Limbacki je bil prejšnje čase bogat mož, toda vse svoje premoženje je zapravil v gostilni. Te dni je prodal svojo zadnjo njivico. V nedeljo se je hudo napil, prišel domov in pričel pretepavati svojo ženo, ki je imela v naročju enoletnega otroka. Žena je pobegnila nato na dvorišče. Limbacki je pograbil nato svojega otroka in ga hotel vreči skozi okno. Mati je komaj še rešila otroka. Ves togoten je planil Limbacki za ženo, držel v rokah velik in oster kuhinjski nož. Ko sta starejša sinova opazila, da preti materi smrtna nevarnost, je pograbil starejši sekiro in vsekali z njo očeta po glavi. Mlajši sin pa je udaril očeta z lopato po glavi, tako, da je ta takoj umrl. Oba brata sta se sama prijavila orožništvu.

★ Dve smrtni nesreči. Iz Hrastnika poročajo: V torek, 3. t. m. je zahtevala voda dve žrtvi v Hrastniku. Okoli štirih popoldne je kopala svojo 6 mesečno hčerko žena čevljarja Viranta. Ker je bila deklica močna, jo je mati za hip pustila sedeti v vodi in odšla v hišo. Ko se je vrnila, je bilo dete mrtvo. Uboga mati se je v joku zgrudila na tla. Prihitele bližnje ženske in zaščitna sestra, da pomagajo, a bilo je prepozno. Nekako ob istem času se je kopal 16-letni steklarski delavec Hladnik v Savi ter utonil.

★ Kam vodi hujskanje? V vasi Martinci pri Osijeku je prišlo do krvavega spopada med kmeti in orožniki. Pijani in nahujskani kmetje so kričali: »Doli s krvavimi orožniki! Doli s krvavo vladjo! Eden od kmetov je celo trikrat ustrelil s revolverjem proti orožnikom, vendar pa ni zadel. Orožniki so nato pozvali kmete, naj se mirno razidejo. Ker so se kmetje še upirali, so jih pričeli orožniki z bajonetami razganjati, pri čemer je bil en kmet zaboden v prsa. Nato se je razburila vsa vas in nastal je cel upor. Šele ko je prišla orožnikom ojačena pomoč iz Osijeka, se je vas pomirila in so bili krivci aretirani. Ranjeni kmet je umrl med vožnjo v osijsko bolnico.

★ Grozen zločin pri Zagrebu. Pri Zagrebu so te dni odkrili grozen umor, ki ga je izvršil dne 30. junija nad svojo ženo Barbaro 41letni upokojeni administrativni poročnik J. Bauer, stanujoč v Kustošiji št. 269. Josip Bauer, rodom Čeh, se je pred leti poročil z Barbaro Lamblovo, ki je bila tudi Čehinja in ki mu je prinesla 60.000 čK dote. Bauer pa se je udal pijači in je bil radi pijačevanja tudi upokojen. Prejemal je lepo pokojnino, toda ta mu ni zadoščala. Ko je bila ženina dota izčrpana, je prišlo med obema pogosto do preprirov, tako tudi dne 30. junija ponoči. V prepriro je pijani Bauer ustrelil svojo ženo z revolverjem v glavo. Zjutraj je Bauer oba svoja otroka, šestletnega Avgusta in petletno Ljudmilo, ki o groznem očetovem dejanju nista nič vedela, odvedel k gospej Žarkovičevi na Černomerou, nato pa dva dni taval po ulicah in gostilnah ter popival. Dvignil je še svojo pokojnino v znesku 2140 Din. Sosedje in orožniki so šele čez dva dni odkrili zločin. Dne 2. julija so Bauerja aretirali orožniki v neki gostilni na Černomeru.

★ Stenicol, najboljšo sredstvo proti steniciam dobite samo v drogeriji A. Kanc sinova, Zidovska ulica.

★ Nosečim ženam in mladim materam pripomore naravna »Franz-Josef«-grenčica do urednega delovanja želodca in črev. Glavni zastopniki novodobnega ženskega zdravilstva so preizkusili »Franz-Josef«-vodo v premnogih slučajih kot brezizjemno naglo, zanesljivo

in brez bolečin učinkujoče sredstvo. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Ljubljana

NOČNA SLUŽBA LEKARN.

Drevi imajo nočno službo: Bahovec na Kongresnem trgu, Ustar na Sv. Petra cesti in Hočevar v Šiški.

○ Razstava narodnih noš južnih Slovanov v Jakopičevem paviljonu. Te dni je otvoril g. Danilo Popović iz Belgrada večjo razstavo narodnih noš južnih Slovanov. Razstava, ki je bogata narodnih motivov, je imela že dosedaj velik uspeh. Razstavljena so dela iz Srbije, južne Srbije, Srema, Banata, Bačke, Dalmacije, Bosne in Hercegovine ter Hrvatske in Slavonije. Na tej razstavi je najbolj jasno razvidno tesno sorodstvo, ki veže vse južne Slované. G. Popović je v inozemstvu priredil že 47 mednarodnih razstav, v domovini pa 172, združenih s predavanjem. Znan je tudi kot eden odličnih borcev za zjedinenje vseh Jugoslovanov z Bolgari. Navdušenemu Slovanu je ideal država, ki bo mejila na tri morja ter velika skupnost vseh Slovanov od Triglava do Vladivostoka. Razstavo narodnih noš južnih Slovanov naj zato obišče vsak prijatelj vseslovske misli, zlasti ker bo na njej spoznal dragoceno delo slovske žene.

○ 30letnica Rožne doline proslave v nedeljo, 8. t. m. Rožnodolinci so sestavili za proslavo tako bogat spored in poskrbeli za zabavo in razvedrilo tako temeljito, da bodo zadovoljni vsi njihovi prijatelji, ki jih imajo v Ljubljani prav mnogo. Ljubljanci se bodo gotovo odzvali povabilu in bodo v prav velikem številu pohiteli na proslavo 30letnice Rožne doline.

○ 300 železniških pragov zgorelo. Ob kamniški progi, koncem Vodovodne ceste, je bilo zadnje dni naloženih in kupih večje število starih in trhljih železniških pragov, ki jih je železnica razprodajala po 1 Din kos. Včeraj popoldne pa so se ti pragovi vneli in nastal je prav velik ogenj. Goreli so trije kupi po 100 pragov. Klicana je bila požarna bramb, ki je odhitela k požaru z brizgalno. Vendar pa ni stopila v akcijo, ker ni bilo mogoče dobiti blizu vode. Skupno je pogorelo kakih 300 pragov. Škoda je neznatna.

○ Tatvina kolesa. Pred dnevi je neznan zlikovec zmaknil v Šelenburgovi ulici moško črno pleskano kolo, last Cirila Krmelja, stanujočega na Celovski cesti 62. Kolo je vredno 1200 Din.

○ Policijska kronika postaja zadnje dni — če izvzamemo razne samoumore in slično — prav suhoparna in se ji kaj zelo poznajo bližnji pasji dnevi. V hudi vročini se celo tatovom ne ljubi krasti in predstavlja včerajšnja policijska kronika v letu prav redek slučaj, da ni bila naznanjena nobena tatvina. Aretirani so bili štirje možakarji, dva radi telesne poškodbe in dva radi poškodbe tuje lastnine. Pijanci tudi mirujejo. Le nekdo, ki je znan, da ne more živeti, če se ne stepe vsak večer, je bil ovaden radi kaljenja nočnega miru. — Štirje šoferji in devet voznikov je bilo ovadenih radi nepoznavanja cestno-policijskih predpisov. — Ljubljanska nogometna zveza je prišla navzkriž z naredbo. Prijavila ni namreč neke nogometne tekme in jo je zato strogi stražnik zapisal.

○ Hazardiranje v Ljubljani. Ljubljanska policija je dobila včeraj ovadbo, da se v neki skupini tujcev v Ljubljani hazardira za prav velike denarne zneske. Policija bo seveda poskušala doznati, koliko je na tej stvari resnice. Vobče pa je znano, da strast za hazardiranjem v Ljubljani zelo narašča in da je število zasebnih družb in tajnih kartaških klubov prav znatno. Dva sladoledarja sta v Spodnji Šiški v neki gostilni igrala v torek zvečer nevarno hazardno igro »eins«, pri kateri je eden zgubil vse svoj dnevni skupek. Ves togoten radi goljufije pri kartah in popolnoma vinjen je iz gostilne grede izruval iz plota debel kol in z njim pretepel svojega tovariša. Oba sladoledarja je aretirali stražnik.

○ Seznam izgubljenih in najdenih predmetov v Ljubljani navaja, da je bilo v drugi polovici meseca junija izgubljenega skupno 1500 Din denarja, prijavljenega najdenega denarja pa le 120 Din. Dragocenosti je bilo v tem času le malo izgubljenih, še manj pa seveda najdenih. Iz seznama najdenih predmetov je tudi najbolj razvidna skoro neverjetna pozabljenost in raztresenost ljudi, kajti število v železniških vozovih najdenih predmetov, kakor dežnikov, palic in klobukov ni majhno.

○ Zobni atelje dentist F. Palovec, Kongresni trg 14, zopet redno ordinira.

Maribor

□ General Sirovy, načelnik češkoslov. glavnega generalnega štaba, se je v Mariboru brzojavno poslovlil od našega načelnika generalnega štaba. Zahvaljuje se za iskren sprejem in poudarja, da so dogodki v zadnjem času dokazali, kako globoko upravičen je obstoj Male antante in kako krvavo potrebna je skupna bramba glede nedotakljivosti mirovnih pogojev.

□ Koncert meščanskih šol v Mariboru se vrši danes ob pol 19 v Unionski dvorani. Vstopnice se dobe v predprodaji pri trždarh Bričnik in Hofer.

□ Razstava meščanskih šol v Mariboru, Cankarjeva ulica, se odpre danes ob 11 popoldne in traja do 12. julija. Za razstavo, za katero se je

Friedler-jeva „Gamma“

že po 2-3 uporabi prenovi las na glavi, ker ustavi izpadanje las, odstrani perhaj, krhkost las in odstrani iz njih maščobo.

Pri daljši uporabi daje življenjsko sposobnost vsakim lasnim koreninam in odgaja klise za močne lase tako da na plešasti glavi ponovno zrastle lasje. Zdravniško uspešno preizkušeno v 600 slučajih in priporočeno za uporabo. Uspeh zagaran! Uporaba enostavna!

Dobi se v vsaki lekarni in drogeriji, ako ne, obrnite se naravnost na glavno zastopstvo za celo SHS:

Drogerija „Nada“ Kolar i Gabrič
Subotica telefon 637.

Velika steklenica 85 Din, mala steklenica 65 Din.

prijavilo 80 zavodov, vlada med občinstvom veliko zanimanje.

□ H kongresu meščanskega učitelstva. Tekom večerajšnjega dne so se iz vseh strani pripeljali na kongres mnogostevilni zastopniki našega meščanskošolskega učitelstva. V posameznih manjših skupinah so si že ogledovali nekatere mestne znamenitosti. Danes popoldne pa se vrši ogledovanje mariborskih industrij, in sicer: Zlatogorje mlinarne, delavnice drž. železnice, tkalnice Doctor in drug, in Jugoslovanske Zerkovič d. d. (Veznine in tipke). Tudi tukajšnji muzej si bodo ogledali. Gdč. ravnateljica Štupca pa popelje goste na Kalvarijo, od koder bodo imeli lep razgled na Maribor. Zvečer se vrši v dvorani Kazine pozdravni večer.

□ V mestno baroko za vojašnico vojvode Mišića se je pred par dnevi vselila ena stranka. Popravljalna dela bodo v kratkem končana in se bo lahko preselilo v baroko 15 strank.

□ Umrla sta: Očepek Elizabeta, soproga pismonoše, stara 30 let. Pogreb bo danes ob 17 iz splošne bolnice. — Nemeš Franc, voznik, star 20 let. Pogreb bo jutri ob 16 na mestnem pokopališču.

□ Zahvala. Prav iskreno se zahvaljujem tem potom vsem, ki so spremljali mojo drago soprogo na njeni zadnji poti. — Avgust Samsa.

□ Podpore prosi družina iz otroci, ki je radi boleznij v družini prišla v veliko bedo. Prosijo se posebno tiste družine, ki nimajo otrok, da prispejajo z majhnim prispevkom na pomoč. Darove sprejema iz prijaznosti uprava »Slovenec«.

□ Politijska kronika. Dnevno poročilo po veljstva varnostne straže v Mariboru vsebuje eno aretacijo radi beračenja ter več prijav prodaje sladoleda, suma tatvine, cestno-policijskega reda, avtomobilskega reda, goljufije, odstranitve iz gostilne ter avtopredpisov.

□ Banjo so ukradli gradbenemu podjetju inž. arh. Jelenec in inž. Slajmer, Vetrinjska ul. 30, neznan zlikovci. Z 6. maja je nenadoma izginila isti trdki slična banja iz cinkove pločevine za izmivanje heliografskih kopij. Podjetje si je nabavilo novo banjo, ki je večeraj med 10 in 14 uro zopet izginila. o tatvini je bila policija takoj obveščena in je takoj pričela z zasledovanjem.

□ Kolo je izginilo iz veže hiše št. 18 v Smetanovi ulici zidarskemu pomočniku Ivanu Klobasi iz Sp. Hoč. Kolo je črno popleskano in precej obrabljeno. — Tatvine koles se čedalje bolj množijo; posebno pa cvete ta čisto moderna obrt v celjskem okraju, odkoder prihajajo na tukajšnji policijski komisariat prav množestevne prijave.

□ Dva stroja sta trčila skupaj večeraj dopoldne ob pol 7 pri premikanju na tukajšnjem glavnem kolodvoru. Materialna škoda znaša približno 6000 dinarjev.

□ Veliko jih je, vsi so pa bojevit. Dotok muslimanskega življa v naše mesto je čedalje večji. Predvsem so to sladoledarji, ki gredo s trebuhom za kruhom. Če jih bo toliko prihajalo v naš Maribor, ne bodo kmalu dobili koncesije niti za prodajo sladoleda. Pa prav bojevitosti so; o tem smo se še pred nedavnim prepričali, ko smo čitali pod ljubljanskimi novicami, kako sta se dva takala sladoledarja hudo spoprijela. Pred nekaj dnevi pa smo imeli v našem mestu priliko videti, kako se je Islamović G., 19 letni prodajalec sladoleda, na vogalu Aleksandrove ceste in Tomšičevega drevoreda prav močno razvnel. Kakor besen je metal kamenje za neznancem, ki je bežal po Aleksandrovi cesti. Toda Islamović ni dober strelec. Še enkrat zgrabi za pol kockajega jajca debel kamen in ga kakor v triumfalnem zamahu zaluča za neznancem. Toda glej! — kamen je zadel trgovca za deželni priredki Dragotina K. v desno roko tako močno, da mu je precej otekla. Zgodilo se je to ravno v trenutku, ko je stopil iz svoje trgovine. Neznanec pa se je našemu sladoledarju prav škodoželjno smejal. Pristopi stražnik in vpraša Islamoviča za cenjeno ime. »Šta vas briga, vama nisem ništa učinio,« se zadere nad stražnikom na visem grlo. Seveda ga je korajžja takoj minila, ko je moral na stražnico, kjer je razodel vzrok svoje jeze. Neznanec namreč, ki ga je bojevitost Islamović obmetaval s kamenjem, je očital uboge »u sladoledarju, da prodaja »klumpc, ne pa sladoleda. In to je Islamoviča tako razkačilo, da je kar sam hotel obračunati z zlobnim neznancem, ki je gotovo hotel prodajalca sladoleda samo malo podražiti, kar se mu je tudi posrečilo.

Celje

□ Pevski zbor Prosvetnega društva v Celju ima jutri v petek 6. julija ob 8. uri zvečer nujno pevsko vajo za nastop na jubilejnim ljudskim taboru v Zalcu. Pozivam vse pevce in pevke, da se vaje zanesljivo in polnoštevilno udeležijo. Vabljeni so tudi pevci in pevke, ki sicer morda ne sodelujejo pri našem zboru, pa bi za to priliko radi nastopili vsaj pri petju med sv. mašo na taborišču — Pevovalja.

□ Seja mestnega občinskega sveta celjskega se ne vrši jutri, temveč se je prihodnje sredo.

□ Nevaren tat pod ključem. Prošlo nedeljo zvečer okoli pol 10. sta dva stražnika ustavila na Aleksandrovi ulici možakarja, ki je bil že dalje časa osumljen raznih tatvin. Za nekajdnevna preiskava je dognala lepo število tatinskih grehov na vesti tega moža, ki se piše za Vinka Lampreta, stanujočega v Trnovljah pri Celju. Lampret je po poklicu zidar, a delo mu mrzi in raje se peča z nečednim poslom tatinstva. Tako se je v noči od 30. junija na 1. julij prikladal v hlev gostilne »Jelen« na Kr. Petra cesti, kjer je prenočeval invalid Anton Božnik, ki so mu razni hlevi običajno prenočišče. Trdo spečemu Božniku je izmaknil iz telovnika okoli 300 Din vredno moško uro. Ko so ga vprašali, kako je s to uro, ki so jo pri aretaciji našli pri njem, je tatvino od-

ložno zanikal. Šele pri konfrontaciji je priznal, kako je prišel nepošteno do nje. Pri aretaciji je imel mož s seboj novo kolo, prav nerodno prepletkano z zeleno barvo. Ko so ga vprašali, odkod mu kolo, je rekel, da ga je kupil na Ostrožnem od nekega kmečkega tovarniškega delavca. Ker po Lampretu označene hiše na Ostrožnem niso našli, je svoj zagovor spremenil in povedal, da se je zmotil v vasi in da je kolo kupil na Ložnici. Peljali so ga na Ložnico, da jim pokaže moža, s katerim sta se pogodila za kolo. Na Ložnici je Lampret za takega pokazal posestniškega sina Franca Klinarja. Klinar je takoj odločno zanikal vsako kupčijo z Lampretom in vsako poznanje predmetnega kolesa. Lampret je Klinarju celo v obraz pripovedoval, kako sta se srečala v Gaberju in se za kolo pogodila in kako je to srečanje videl celo neki Ternovšek. Šele ko je bil tudi Klinar aretiran in je Lampret videl, da ga nameravajo vtakniti v zapor, je Lampret priznal, da je kolo ukradel iz veže hotela »Evropa«. Res je pozvani Rudolf Jurič, plačilni natakhar v hotelu »Evropa« spoznal kolo za svoje, čeprav je bilo prepletkano z zeleno barvo. Juriču je izginilo kolo 23. junija zvečer. Kmalu po aretaciji Lampreta je njegov oče Ivan Kováč iz Trnovelji prijavil, da mu je iz delavnice ukradena delavska knjižica, domovinski list in zavarovalna polja. Poleg tega je Kováč pred časom prejel od okrajnega sodišča nalog, da plača svoj dolg Din 1500 z obrestmi pri Celjski posojilnici, katerega dolg pa Kováč nikdar naredil ni. Tudi je Kováč prijavil, da mu je pred kakimi 14 dnevi izginilo vozno dvigalo, vredno kakih 250 Din. Po dolgem zasliševanju in dokazih je Lampret priznal, da je očmu ukradel listine in tudi da je s pomočjo nekega tovariša, ki ga pa noče izdati, dvignil na goljufiv način pri Celjski posojilnici posojilo na ime svojega očma. Tudi je moral končno priznati, da je ukradel vozno dvigalo. Našli so ga namreč na vozu Joška Merjasca, ki je dvigalo kupil od Lampreta za Din 50. Lampret je vseskozi zakrknjen grešnik, ki prizna le, ko mu je tatvina že dokazana. Zdi se, da bo preiskava dognala še mnogo nečednosti tega možakarja.

□ Pri podružnici javne borze dela v Celju je na razpolago delo: 16 hlapecev, 1 steklarju, 3 kamnosekom, 3 kovačem, 3 ključavničarjem, 1 mehaniku, 1 žagarju, 2 mizarjem, 3 krojačem, 3 čevljarjem, 1 brivcu, 3 pekomo, 1 slaščičarju, 5 natakharjem, 4 zidarjem, 4 slikarjem, 2 strojnikom, 1 trgovskemu slugi, 8 trgovskim potnikom, 35 težakom, 12 vajencem, 18 kmečkih deklam, 6 natakharicam, 2 hotel-skim kuharicam, 6 delavkam, 18 služkinjam in kuharicam.

Dopisi

Rogaška Slatina

Duhovniška sprememba. V Konjice je odšel za vikarja bivši prvi svetokriževski kaplan gosp. Julij Vajda, ki je bival sedaj tu v začasnem pokloju.

36-tič je dospel v Rogaško Slatino na zdravljenje g. Ignac Schwarz iz Velike Kaniže, gospod Jean Schrey iz Ljubljane pa že 46-tič. Dokaz, koliko Rog. Slatina koristi zdravju!

Prva tombola se je vršila v zdravilišču preteklo nedeljo v korist domačega gasilnega društva, v nedeljo pa se vrši v korist Kola jugoslovenskih sester. Dobitki na tej tomboli so krasna ročna dela, ki so jih izdelale domače dame. Cisti donos gre za podporo domačim revežem.

G. Julij Betetto, znani slovenski basist koncertira v veliki zdraviliški dvorani v soboto, dne 7. t. m. Na sporedu je mnogo lepih umetnih oper-skih arij in pesmi. Pevci ne zamudite!

Kino je začel s predstavami na prostem, če tudi stavba še ni povsem dokončana. Obisk je tu jačji kot v gornji dvorani, kjer vlada prevelika vročina, zunaj pa je prisostvovati predstavi prav prijetno. Kolikor nam je znano se bodo že to sezono vršile na prostem tudi gledališke predstave in operete ter pride gostovat semkaj mariborsko narodno gledališče. Potrebno je le še, da se oder uredi vsaj za silo, po sezoni pa se bo napravila kompletna moderna oderska oprema po načinu velikih teaterskih odrov. Naprava se bo v nekaj letih gotovo amortizirala.

Trbovlje

□ Zalogo premoga, ki so vsled pomanjkanja naročil silno narastle, se dan za dnem bolj kričijo. Z nakladijem tega premoga je nad 50 delavcev zaposlenih. Kakor se čuje, bo TPD, ko bodo zaloge izčrpane, zopet pričela redno obratovati, t. j. na tri tretjine.

□ Na predvečer sv. Cirila in Metoda bo na takozvanem »Špičbergu« gorel velik kres.

□ Pri kopanju v Savi je utonil v torek ob 1. popoldne 17 letni Leopold Aškerc, sin rudarja. Njegovo truplo se do sedaj še ni našlo.

V Prečni je bila na praznik sv. Petra in Pavla v šoli druga razstava ročni del. Od lanskega leta do letos smo opazili velik napredek. Ko si stopil v šolo, te je že v veži iznenadil drevored oleandrov, ki te je vodil v razstavljeni prostor. Ze na pragu si obstal prijetno presenečen. Videl si mize pregrnjene s krasnimi prti in pripravljen kakor za slavnostni obed. Raz steno so viseli zastori za okna, pregrinjala za postelje, prti za velikonočni blagoslov, za obhajilne mize itd. vse v krasnih narodnih barvah in Richelieu-tehniko izdelano. Ob stenah — jako okusno razvrščeno — je bilo vesplojno nogavice, razne perila itd. Dve steni, obloženi z risbami, sta prav živo oznanjali spretnost učencev; velika ptičina je pričala o vestni uporabi časa pri dečkih. Q. nadučitelj ti je prijazno razlagal: to je delo deklet iz gospodinjskega tečaja, to učenik iz tega razreda, ta vzorec je po lastni zamisli iz učenke itd. Pozrtvovalna pridnost in vztrajnost učiteljice in mladine je vse pohvale vredna. Šola ima vse pogoje, da bi obrodila še lepše uspehe. Oblast v Novem mestu dela veliko krivico naši šoli, ker jo tišči nazaj na zakonito šolo, ji ne pusti do razmaha in ji odvaja šolarje v novomeško šolo, kar povzroča prečanski občini veliko moralno in gmotno škodo.

Cerkveni vestnik

Nočnim častilcem presv. Rešnjega Telesa se vlijudno naznanja, da bo novoj celonočno čiščenje presv. Zakramenta. Molila se bo ura molitve iz male knjižice v počestitve svetih ur in predrage Krvi našega Gospoda Jezusa Kristusa. Vlijudno vabimo može in mladeniče, da se v obilnem številu udeležijo nočnega čiščenja.

Poizvedovanja

Izgubila se je zastavica z napisom »Proste« od taksmetra. Pošten najditelj naj jo proti nagradi odda v avtogarži Kapiteljska ulica 3. Izgubila sem na Gregorčičevi cesti apakko ruto. Najditelj naj jo vrne proti nagradi v trgovini »Pri solne« Ljubljana.

Darovi za Bolgare

Upravi »Slovenca« so došli še naslednji darovi: gospod Bari Din 30; Solski upravitelj Bušcavas 10 Din; Anton Umnik, oblastni poslanec, Sencur pri Kranju 21 Din; Esperanto klub, Logatec Din 60.

Gospodarstvo

Vprašanje normalizacije Konjiške železnice

Ivan Malgaj.

V najnovejšem gibanju za doseg novih železnice opazamo vedno eno in isto stremljenje, namreč upoštevanje starih zahtev po priključitvi oddaljenih krajev na prometno omrežje. V zgradbi železnice smo doživeli že marsikatero presenečenje, nobeno se pa ne more meriti s Konjiško železnico. Ne smemo se torej čuditi, ako se je tudi Konjičanov poprijela strast do popolne železnice, to se pravi zahtevo morajo biti previdnejši in iti drugo pot kakor dosedanjim prosilci, akoravno so Konjičani tako srečni, da že imajo železnico, čeprav je ozka s tirno širino 76 cm. Ker pa to preprosto prometno sredstvo, katero že danes, kar se tiče množice tovora nadkriljuje marsikatero normalnotirno lokalno železnico, ne zamore več obvladati skokoma naraščajoči blagovni promet, je seveda skrajni čas, da se Konjiška železnica tesneje nasloni na sosedno železniško omrežje, to je pa izvedljivo, ako se ozkotirna železnica razširi na normalnotirno širino 1.435 cm.

Kako pa naj se izvede ta procedura?

a) Sedanja proga se preuredi za normalnotirni promet in

b) zgradi se popolnoma nova, sedanjam zahtevam ustrezajoča normalnotirna železnica, »zmožna prevajati tudi najtežje vagonne«.

Proga pod a) bi se razlikovala le v tirni širini in izostalo bi drago in zamudno prekladanje blaga v Poljčanah, a ostale bi še nadalje občutne neprilike: počasna in gugajoča vožnja in prepoved izkoriščanja vagonov do njihove nosilne možnosti. Za vzgled kako izgleda taka železnica naj služi skoraj enako (17 km) dolgi odcep Zagorjanske železnice Zabok Krapinske toplice—Krapina, kjer se ponikajo mešani vlaki skoraj na vodoravni progi s hitrostjo konjiških vlakov, medtem ko se smejo naložiti tovarni vagoni do bruto teže 18000 kilogramov. Ker se nahajajo danes v naši državi večidel 15 tonski reparacijski (vojnoodškodninski) vagoni z lastno težo 8000 do 12000 kg, je samo ob sebi umevno, da se taki vagoni na lokalnih železnice ne morejo izrabiti do nosilne možnosti in krožijo s polovično netto težo (n. pr. bruto teža vagona 18000, manj teža vagona recimo 11000 kilogramov — netto ali teža naloženega blaga 7000 kg. In tem pomanjkljivim nakladanjem je pripisovati vedno pomanjkanje tovarnih vagonov. V Krapini sta dva premovalnika, katere naložita precejšnje število vagonov premoga, a možnost do istinitne izrabe vagona se pripeti le slučajno, ako tu in tam zabrede na to zakonito progo kakšen predpotopni proizvod 10 ali 11000 tonskega vagona z lastno težo 6 do 7000 kg. Zapustimo za enkrat Krapinsko progno in se vrnimo na našo Konjiško železnico, kateri je prisojena še velika bodočnost.

Za zgradbo proge pod b) pridejo v poštev dve enačici in sicer:

a) priključek Konjiške železnice v Spodnjih Lazah na glavno progno Maribor—Ljubljana. V tem slučaju se razširi spodnji ustrejanje proge od Zreč do Zbelovega, ostali del proge do Poljčan pa opusti, dočim krene nova 2 km dolga trasa na levo in po zmernem vzponu doseže v Spodnjih Lazah priključek na glavno progno, to je 4 km od Poljčan.

b) Sedanja Konjiška železnica se razširi od Zreč do Dražje vasi v normalnotirno železnico, medtem ko se ostali del opusti. Nova proga se zgradi od Dražje vasi naprej v smeri proti jugu in po premaganju zmernega vzpona na Bobovem, to je južno Lipoglavu, priključi na glavno progno Maribor—Ljubljana. Na opuščeni progi ležeča postaja Loče se preseli na novo progno, medtem ko se v nadomestilo opuščeni postajališči Zbelovo in Spodnje Laze postavi na glavni progi skupno postajališče Spodnje Laze. Da se višinska razlika 94 m med Konjičami (332 m nadmorske višine) in Bobovem (426 m) tembolj ublaži, je priporočati da se železniški nasip že od Konjice do Lipoglavu na ta način bi se najbolj izognili globlini v Ločah. Ni se pa treba ustrašiti zavratnega vzpona na glavni progi med Zbelovem in Lipoglavom, ker se bo dala Konjiška železnica s pomočjo zarez bolj izpeljati.

Pri uigibanju, katere trasa nudi večje prednosti se je držati načela, da so se prometne prilike tudi na Konjiški železnici temeljito spremenile. Za časa zgradbe železnice leta 1892 pa tja do preobrata je težil skoraj vse tovarni promet proti severu (premog v Maribor, les na Ogrsko), a danes je računati s čimeno, da se giba 95 % tovarnega prometa proti jugu.

V nastopnih primerih je izražena v kilometerskih razdaljah in tarifskih postavkah:

1. Konjice—Poljčane—Celje 50 km, vozarina za III. razred Din 21.—, tovornina za vagon lesa 15000 kg Din 780.—

2. Konjice—Spodnje Laze—Celje 42 km, vozarina za III. razred Din 17.50, tovornina za vagon lesa 15000 kg Din 735.—

3. Konjice—Bobovo—Celje 33 km, vozarina za III. razred Din 21.—, tovornina za vagon lesa 15000 kg Din 637.50

4. Konjice—Poljčane—Maribor 47 km, vozarina za III. razred Din 17.50, tovornina za vagon lesa Din 753.—

Konjice—Bobovo—Maribor 55 km, vozarina za III. razred Din 14.—, tovornina za vagon lesa 15000 kg Din 780.—

Tudi glede razvrstitve vlakov si lahko napravimo sliko.

Iz Konjice odhaja zjutrajšnji osebni vlak ob 5.15 in ima v Poljčanah zvezo na vlaka proti Celju in Mariboru.

Na novi progi bi isti vlak odhajal ob 5.40, torej za 25 minut kasneje in dosegel v Bobovem isto zvezo v Celje in Maribor.

Potnik, ki zapusti Maribor zjutraj ob 5.30 se vozi, čaka in zopet vozi do Konjice 4.13, medtem ko bi tako potovanje trajalo čez Bobovo 3.15, ker bi prišel vlak v Konjice že ob 8.47, medtem po pridržu danes ob 9.53.

Z današnjim osebjem se dajo doseči štirikratne vožnje sem in tja.

Do sedaj smo se z največjo drznostjo lotili razkosanja in potem z novimi silami obdarjene Konjiške železnice. Pri tem hvalavrednem delu pa ne smemo prezreti okoliške želje, ki spadajo tudi v tukajšno interesno sfero. Da si pridobi Konjiška železnica čim večje življenjske moči je treba tudi vpoštevati na njeno nadaljevanje do Vitanja in stranskega krila do Oplotnice.

Kar se tiče priključne točke Bobovo naj se omenia, da je ta neznaten kraj dobil svetovni sloves že l. 1869, ko je Južna železnica namerala pritegniti ves promet s Solunom na svoje proge. Takrat so merili železnico iz Siska čez Banjaluko, Sarajevo in Solun. Kmalu so se pa pojavili konkurenti z načrtom železnice Knittelfeld—

Slovenji gradec—Dolič (odcepišče celjskega krila) —Konjice—Bobovo—Rogatec—Zaprešić. V tem času je nastal načrt Sotlske železnice Dunaj—Rogatec —Brežice, toda Hrvati so trdovratno zahtevali železnico Dunaj—Radgona—Vrtažin—Zagreb. Končno se je pa vendar dosegel vsestranski sporazum, da postane Rogatec križišče prog Dunaj—Brežice in Knittelfeld—Zaprešić. S bananim polomom leta 1873. so splavali vsi ti načrti po vodi in Bobova gleda osorno na mimo puhteče in sopihajoče vlake glavne proge.

Živina

Ljubljana, 4. julija 1928.

Na ljubljanski sejmi je bilo prignanih (v oklepajih število prodanih): konj 285 (32), volov 70 (58), krav 70 (35), telet 24 (16) in prašičkov za rejo 338 (250). Cene neizpremenjene.

Na področju sremaske oblasti so bile koncem pretečenega meseca naslednje cene: volji 6.50 do 8, bikli 5—7, krave 5—7.50, junice 5.50—7, teleta 9—12, prašiči debeli 13 do 14, suhi 10—12, janjci komad 160—260, konji komad 1000 do 5000 dinarjev.

Na milanskem trgu cene popuščajo. Tako notirajo ta teden volji I. 4.50—4.90, II. 4—4.40, III. 3—3.90; krave I. 4.30—4.70, II. 3.50—4.20, III. 2.50—3.40.

V Pragi je znašal dagon prašičev 2 t. m. 6016 glav, od tega iz Jugoslavije 304, ki so notirali 9.80—11.25 Kč.

Na dunajski goveji sejem je znašal dagon 3324 glav, od tega iz Jugoslavije 386 glav. Notirali so: volji 1.10—1.70 (izjemoma 2), bikli 1.10 do 1.45 (izjemoma 1.55), krave 1.10—1.45 (izjemoma 1.70 šilinga. Napram prejšnjemu sejmu so cene popustile za 5—10 grošev.

Dohodki monopolne uprave v aprilu 1928 so znašali v mil. Din (številk v oklepajih so za april 1927): tobak 141.5 (140.3), sol 14.8 (18.1), petrolej 9.8 (11.3), vžigalice 8.8 (10.6), papir za cigarete 7.5 (10.5), razni 0.2 (0.3), vžigalice 8.8 (10.6), papir za cigarete 7.5 (10.5), razni 0.2 (0.3). Skupaj torej 182.8 (191.3), dočim je proračun predvideval 199.6. Razen tobaka, ki je vrzel 0.4 več nego je v proračunu, so vsi drugi predmeti vrgli manj in sicer za skupno vsoto 17.2. Faktični dohodki so bili letos v aprilu za 8.6 manjši nego lanske leto. Dohodki iz carin so pa znašali v aprilu 129.1 ter takse po taksnem zakonu 92.5.

Borza

Ljubljana, 4. julija 1928.

DENAR

Pri Berlinu in Londonu je zaznamovati padec tečaja, drugi so neizpremenjeni. Razen Newyorka je dala vse devize Narodna banka. Večji promet je bil v devizah Curih in Berlin.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

4. julija 1928.

	povpraš.	pon.	srednji	sr. 3. VII.
Amsterdam	—	2292.—	—	—
Berlin	1356.—	1359.—	1357.50	—
Budimpešta	—	991.80	—	—
Curih	1094.10	1097.10	1095.60	1095.60
Dunaj	799.50	802.50	801.—	800.80
London	276.75	277.55	277.15	277.20
Newyork	56.755	56.955	56.855	56.45
Pariz	222.20	224.20	223.20	—
Praga	168.10	168.90	168.50	168.50
Trst	—	298.65	—	—

Zagreb. Berlin 13.56—13.59, Italija 297.40 do 299.40, London 276.80—277.60, Newyork 56.74 do 56.94, Pariz 222.20—224.20, Praga 168.10—168.90. Dunaj 799.50—802.50, Zürich 1094.10—1096.10.

Curih. Zagreb 9.1325 bl., Budimpešta 90.50, bl., Berlin 123.8725, Italija 27.26 bl., London 25.2875 bl., Newyork 518.80 bl., Pariz 20.36 bl., Praga 15.3750, Dunaj 73.10, Bukarešt 317 blago, Sofija 374 bl., Varšava 58.15 blago.

Dunaj. Devize: Belgrad 12.48625, Kodanj 190, London 34.595, Milan 37.295, Newyork 709.60, Pariz 27.855, Varšava 79.58. Valute: dolarji 708.90, angleški funt 34.53, francoski frank 28.05, lira 37.48, dinar 12.475, češkoslovaška krona 21.03.

Praga. Devize: Lira 178, Belgrad 59.50, Pariz 132.75, London 164.70, Newyork 38.75.

Dinar: Newyork 176, Berlin 7.35, London 277.25.

VREDNOSTNI PAPIRI

Ljubljana. V Vevčah in Ljublj. kreditni je prišlo do zaključkov. Tečaji: Celjska 158 den., Lj. kreditna 128 zaklj., Kreditni zavod 170—175, Vevče 105 zaklj., Ruše 265—285, Stavbna 56

Sveta življenje in vrvenje

Kako postanemo srečni?

Neki londonski list je naprosil šest odličnih angleških zdravnikov, naj navedejo po šes, »poti do sreče«. Odgovori so po večini nenasajajo na telesno zdravje in vsebujejo v glavnem staro modrost o »zdravi duši v zdravem telesu«. Tako piše dr. Cecil Webb-Johnson: 1. Giblji se mnogo. Čim več hodiš, tem bolj oddaljuješ dan, ko te bodo peljali. 2. Izogibaj se nezmernosti v jedi Vilice in nož sta unčila več ljudi nego meč. 3. Delaj naporno na nalogi, ki ti je draga. Če začneš laziti, nametno da bi hodil, boš umrl. 4. Izogibaj se preveliki debelosti. Vadi se v samozataji, ki je boljša nego zunanja sila. 6. Notranja čistost je ravno tako potrebna kakor zunanja. — Slavna zdravnica Mary Scharlieb izjavlja, da se ima za svojo življensko srečo zahvaliti naslednjim činiteljem: 1. Praktična vera. 2. Polna delavnost. 3. Dobra družba. 4. Zdrav umisel za življenje. 5. Naravno nagnenje. 6. Veselje na umetnosti. — Dr. C. Stanford Read piše: 1. Spoznaj samega sebe in bodi resnično ljuben proti samemu sebi. 2. Imej pametne cilje, ki so dosegljivi. 3. Poveži si zakonskega druga, ki je zate primeren. 4. Neguj dobro prijateljstvo. 5. Služi širokim interesom. 6. Ceni prave vrednote življenja. — Dr. Estelle Cole pripoveduje: 1. Ne živi, da bi jedel. 2. Ne pozabi, da ni nič prijetnejšega nego delo. 3. Ne izgovori nikdar besede »umreči«. Spomni se, da so stvari, ki so hujše nego smrt. 4. Nikoli ne pozabi, da si član občestva, v katerem in po katerem živiš. 5. Nikoli ne prekorači moči, predno ga nisi preizkusil. 6. Ne pozabi biti hvaležen za to, kar imaš. — Dr. Fraser-Harris navaja naslednje poti do sreče: 1. Če imaš srečo in najdeš delo, ki je zate primerno, potem se mu posveti popolnoma in izključi vse drugo, da bi ti delo in telovadba vzela ves čas; drugo, kajti tako delo je veselje. Glej, da ti bo tvoje delo puščalo čas za svobodno gibanje, predvsem na svežem zraku in solncu. 3. Ne daj, da bi ti delo in telovadba vzela ves čas; kajti imeti moraš priliko, ne da bi nič ne delal, marveč da imaš izpremembo v svojih opravkih. 4. Ne zaklepaš se pred ljudmi; neguj prijateljstvo z mošči in ženami, ker tako pridobiš, kar bi na noben drug način ne mogel pridobiti. 5. Vsak čas brzda svoje želje, kajti prav je rekel Aristotel: »Nič preko mere«. 6. Ne omejuj svoje vere na priznavanje večnih resnic, marveč jo praktično izvajaj v usmiljenju do nesrečnih, v skrbi za zatirane in v stalnem prizadevanju, da čim največ ljudem pripomoreš do čim največje sreče. — Dr.

Sijajna iznajdba ponarejevalca denarja

Na Angleškem imajo zanimivo afero. V prometu so že nekaj časa krožili ponarejeni bankovci. Tehnična izvedba teh bankovcev je bila tako mojstrska, da je daleč nadkriljevala prave bankovce ter vzbujala občudovanje vseh strokovnjakov. Po dolgem izsledovanju

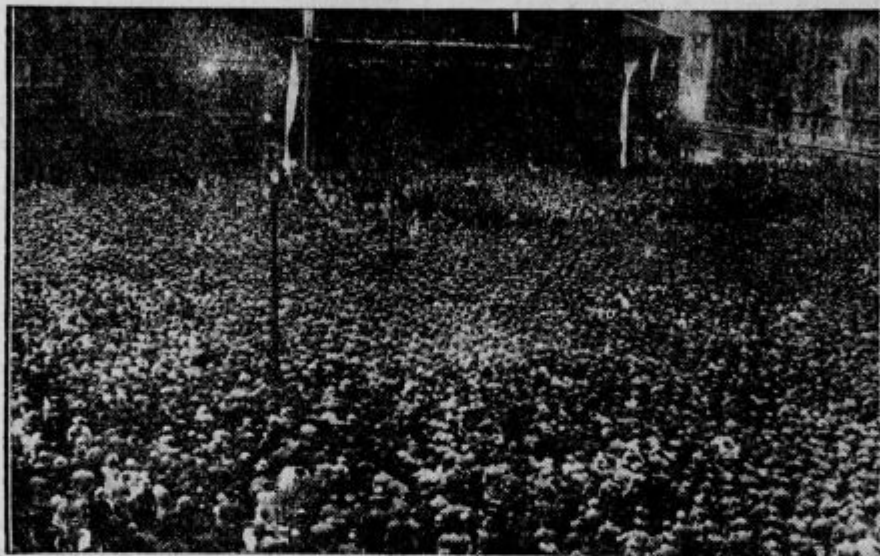
so krivca našli in aretirali v Stockholmu, odkoder je spravljal svoje mojstrske falsifikate v promet. Mož čaka sedaj na svojo obsodbo.

V tem se je pa osnovala posebna delniška družba, ki hoče izkoriščati njegovo sijajno reprodukcijsko postopanje, ki je njegova iznajdba in za katero je v 30 deželah prijavila patent. Ponarejevalec se trudi na vse načine, da bi se izvil paragrafom ali vsaj omilil njihovo ostrost. Pravi, da je bil raznim bankam ponudil svojo iznajdbo, a so ga povsod odslovili. Da bi s svojo iznajdbo vendarle prodrl, se je slednjič lotil ponarejanja denarja. — Če pojde vse po sreči, postane mož, ko dosluži svojo kazen, ravnatelj delniške družbe.

Češkoslovaški legionarski kongres

Dne 29. in 30. junija ter 1. julija se je v Pragi vršil kongres češkoslovaških legionarjev iz svetovne vojne, ki se ga je udeležilo 30.000 vojnih tovarišev. Glavna točka kongresa je bil slavnostni sprejem po praških ulicah in poklonitev predsedniku Masaryku. Legije so korakale vsaka v svoji, danes že zgodovinski uniformi: ruska žolte barve, francoska plave in italijanska sive barve.

Češkoslovaške legije so nastale na ta način, da so češkoslovaški vojaki trumoma prehajali k zaveznikom, avstrijskim sovražnikom, in tam ustanavljali lastne polke odnosno legije ter se borili na strani zaveznikov. Tako se je borilo v Rusiji 71.994, v Italiji 17.850 in v Franciji 7396 češkoslovaških prostovoljcev. Padlo je v Rusiji 4114, v Italiji 723 in v Franciji 455 legionarjev. Danes služi v češkoslovaški armadi 2718 častnikov in 1985 podčastnikov bivših legionarjev.

Češkoslovaški legionarji

se poklanjajo predsedniku dr. Masaryku in predstaviteljem vlade. V ozadju se vidi zgodovinska mestna hiša, pred katero so L. 1621. po ponesrečeni ustaji proti Habsburgovcem na en sam dan usmrtili 27 najodličnejših predstavnikov čeških stanov.

Edgar Wallace,

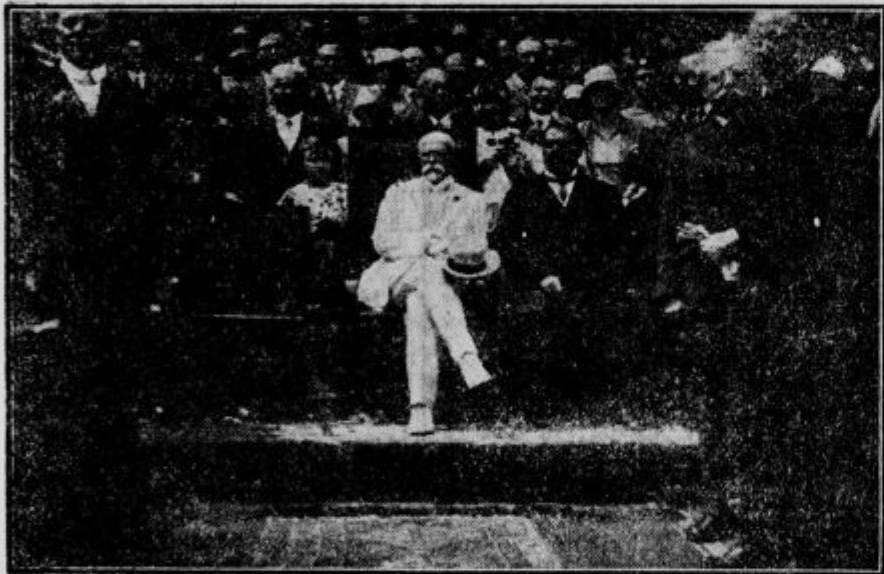
angleški pisatelj, čegar kriminalne povesti so prevedene v večino kulturnih jezikov; Wallace se je dni mudi v Berlinu.

Bataška vera je zmes preostankov stare hinduške vere in pravega animizma. Predstava o najvišjem božanstvu je jako pomanjkljiva, vedo le, da pošilja »dušo«, ki si jo predstavljajo kot nekakega duševnega dvojčnika, ki živi v vsakem telesu. Kot sedež duše, ki jo imenujejo »tendi«, sodijo kri. Verujejo, da se človeška duša med spanjem oddalji iz telesa in hodi okoli; če najde kje boljše kri, se nastani v njej in se ne vrne v prejšnje telo. Batačan je zato v vedni skrbi, če bodo njegova duša in duše njegovih družinskih članov našle pot nazaj; zato potresa okoli kolibe riževs zrna, ki naj duhu kažejo pot.

Nezadovoljnost krvočne duše, ki se kaže v bolezni ali drugih nesrečah, skušajo potolažiti na ta način, da dovedejo duši več krvi. In v tem moramo iskati izvor ljudožrstva, tako pri Batačanih kakor pri bornejskih lovcih na človeške glave. Tem ljudožrcem ni do človeškega mesa, marveč do človeške krvi, do človeških možgan in drugih telesnih delov, ki vsebujejo obilo krvi, da s tem napoje lastno dušo. Ljudožrstvo pri Batačanih sedaj pač ni več v navadi, toda Adam sam je bil priča naslednjega strahotnega prizora:

Nekega pokvečenega dečka so do ust zakopali v zemljo; nato je čarovnik opravil vsakovrstne mistične obrede, a na koncu so vili dečku v grlo vrel svinec. Na ta način so hoteli pregnati hudobnega duha. Možgane tega dečka, kot sedež hudobnega duha, so pa porabili kot dušno zdravilo. V sili pa služijo v ta namen tudi drugi telesni deli, v katerih je veliko krvi.

Mrtvece Batačani sežigajo, glave pa shra-

Predsednik Masaryk

sprejema pozdrave legionarjev na Staromestnem trgu.

Frederik Graves je čisto kratak: 1. Ohrani se zdravega. 2. Uživaj svoj prosti čas. 3. Ne jezi se. 4. Bodí zmeren. 5. Bodí čist v ljubezni. 6. Delaj mnogo.

Pri ljudožrcih

Znameniti nizozemski etnograf Tassilo Adam, ki je kot prvi Evropejec ujel v film bajnolepe narodne igre in zgodovinske plesne na knežjih dvorih na Javi, je nedavno predaval v dunajski »Uraniji« o uspehih svojega 20-letnega raziskavanja med Batačani na Sumatri. To pleme živi strogo zase v gorah ter se je še do leta 1908. udajalo ljudožrstvu. Za Evropejca je silno težko vmisliti se v njihovo duševno življenje ter mora imeti pri občevanju z njimi mnogo potrpljenja in samopremaganja. O času nimajo nobenega pojma, zato je mogoče dognati dobo kakega dogodka ali njihovo starost le po ovinkih. Ko so na primer vprašali staro ženo, koliko je stara, jim ni vedela drugače odgovoriti, kakor da je doživela sedem velikih umiranj za kozami. Ker se ponavljajo osepniške epidemije precej redno vsakih 13 let, je bila stara torej nad 90 let.

Kruta usoda baatškega ženstva.

Batačani — je izvajal dalje Adam — so izrečni lenuhi, dočim ženske strahovito trpe. Omože se dekleta običajno že z 12. letom in se razvijajo do 18. leta čisto v izredne krasotice. Nato pa hitro propadajo in ni več mogoče določiti, ali so stare 30, 40 ali pa 80 let. Spričo težkega dela, ki ga morajo opravljati, se temu ni čuditi. S težkimi drogovi iz železnega lesa rahljajo zemljo in drobe kepe — namesto pluga — moški pa leže v senci in pušijo, Riž, ki

je glavna hrana Batačanov, žanjejo na ta način, da vsako posamezno bilko odrežejo z majhnim nožkom, da ne bi vznemirile riževe duše. Jezi teh namišljenih duhov, ki žive v rižu, pripisujejo slabe riževe letine. Da jih potolažijo, naženo ženske med velikim krikom v reko, jih tam škrope z vodo in preganjajo kakor zverjad sem in tja. Ako to ne pomaga, potem izbijejo ženskam s pomočjo dleta in kladiva njihove krasne zobe, tako da ostanejo v čeljustih le še škrobine z odprtim živcem. Škrobine potem popilijo in namažejo s črno barvo. Gorje ženski, ki bi pri tej strašni operaciji jeknila ali celo skušala uiti! Obsuli bi jo s psokami in sramoto in ne bi bila več vredna, da bi vživala riž. Edini nakit, ki ga nosijo Batačanke, so srebrni uhani v obliki dvojne spirale, težki mnogokrat kilogram, tako da čisto raztrgajo uho.

Vera — izvor ljudožrstva.

Batačani grade svoje hiše večinoma blizu vode na koleh iz železnega lesa. Pri tem znajo na zelo umeten način uporabljati bambus kot ostrežje, a liste sladkorne palme za kritje strehe. Ti listi — tlišuk imenovani — so podnevi izvrstna obramba pred žgocimi solničnimi žarki, ponoči pa pred hladom, ker se navzamejo nočne vlage, stisnejo skupaj in tako branijo dohod hladnemu zraku. Sredi hiše je mesto za ogenj, okoli pa so razvrščeni stanovaljski prostori za 5 do 12 družin, ki so ločene med seboj z rogovnicami.

Legionarji na Olšanskem pokopališču,

kjer so se poklonili spomenu 34 češkoslovaških legionarjev, ki so bili ujeti in izdani na italijanskem bojišču, na kar so jih Avstrijci med velikimi ponižanji in zasramovanji obesili.

Rojstna hiša Henrika Heineja v Düsseldorfu,

ki jo izpremenje v Heinehaus muzej.

Nova veslaška priprava,

ki omogočuje, da more veslač vedno sedeti tako, da gleda v oravcu vožnje, čeprav so gibi isti kakor navadno.

Za duha in srce

† Vjekoslav Klaič

Dne 1. julija je umrl v Zagrebu veliki hrvatski zgodovinar Vjekoslav Klaič. Rodil se je dne 28. junija 1849 v Gardinu v Slavoniji, kjer je bil njegov oče učitelj. Prve tri razrede gimnazije je izvršil v Varaždinu, ostale pa v Zagrebu. Nato je bil dve leti v teologiji, nakar je odšel za suplenta varaždinske gimnazije. Leta 1869. je odšel na vseučilišče na Dunaj, kjer so mu bili profesorji Aschbach, Jäger in Sickel. Tu je pričel pisati svoje prve članke za zagrebški »Vijennac«. Leta 1873. je bil nastavljen za profesorja na zagrebški gimnaziji, kjer je ostal celih 20 let.

Po smrti M. Mešića je postal Klaič suplent hrvatske zgodovine na zagrebškem vseučilišču, nato je bil zopet nekaj časa srednješolski profesor, dokler ni bil leta 1893. ponovno pozvan na vseučilišče za docenta geografije južnih Slovanov. Na tem mestu je ostal vse do leta 1922., ko je bil upokojen. Leta 1893. je bil izbran za dopisnega člana, a leta 1896. za pravega člana »Jugoslavanske Akademije«, pri kateri je aktivno sodeloval prav do svoje smrti. Leta 1922. pa ga je praško vseučilišče imenovalo za častnega doktorja.

Njegovo največje in glavno delo je »Povijest Hrvata« (1899—1919), ki je pa ni mogel več dovršiti. Zelo važna je tudi »Povijest Bosne do propasti kraljevine« (1882), ki je prevedena v nemščino in hrvaščino. Izmed ostalih del naj omenimo: Hrvatska plemena od 11. do 16. stoletja (Rad. Ing. Ak. 1890), Bribirski knezovi od plemena Šubić do leta 1347., Krčki knezovi Frankopani, Hrvatski hercezi i bani za Karla Roberta i Ljudevita od leta 1801. do leta 1882., O krunisanju ugarskih Arpadovića za kraljeve Dalmacije i Hrvatske, Hrvatsko kraljestvo u 15. stoljeću i prvotni četvrti 16. stoljeća, Statut grada Zagreba od g. 1609. i reforma njegova g. 1618., Život i djela Pavla Rittera Vitešića, Hrvatska pragmatička sankcija, O podrijetlu banske časti itd. Klaič je prvi izdal »Atlas za hrvatsku povijest«, kot nadaljevanje pa »Historički zemljovid Hrvatske, Bosne, Istre i susjednih zemalja«.

Klaič je napisal tudi številne popularne razprave in srednješolske priročnike, n. pr. Prirodni zemljopis Hrvatske (1877), zemljopis Bosne (1878), Opis zemalja, u kojima stanuju Hrvati I. do III. (1880—1883).

Klaičovo delo je bilo mnogostransko. Poleg znanstvenega dela se je bavil tudi s književnostjo in glasbo. Bil je urednik beletrističnih listov »Hrvatske Lipec« (1875), »Vijennac« (1882—1889), glasbenega časopisa »Guslec« (1892). Bil je upravnik »Hrvatskega glasbenega zavoda« in odbornik »Matice Hrvatske«.

Klaičovo kulturno delo je za hrvatski narod, kateremu je bil pravi znanstvenik-ideolog, neprecenljivega pomena.

Pravkar zaključen kemični kongres v Sorjevski uniji, ki je zboroval v Kazanu, je sklenil zgraditi v Kazanu kemični institut, dalje izdati zbrane spise kemika Butlerja, in končno skrbeti za to, da se ob priliki stoletnice rojstva (leta 1934.) slavnega

ruskega kemika Mendeljeva izdajo vsa njegova dela in popolna biografija.

Onjeginov muzej. V literarno-umetniški reviji »Prožektore«, ki izhaja v Moskvi, popisuje M. Beljaev, vodja Puškinovega doma v Leningradu, zgodovino nastanka tako zbrane »Onjeginove zbirke«, ki se je pred kratkim prenesla iz Pariza. Za 60. letih preteklega stoletja je začel strastni častivec Puškina, Aleksander Otto, ki je pozneje prevzel ime Puškinovega junaka »Onjegin«, zbirati rokopise, dokumente, slike, skrinjke vse, kar je bilo v zvezi z življenjem in delovanjem največjega ruskega pesnika. Najvažnejši del te zbirke so tvorili Puškinovi rokopisi in zapuščine pesnika Sukovskega, ki jih je Otto leta 1883. prejel kot darilo od pesnikovega sina. Med njimi se nahaja 24 deloma neobjavljenih pesmi, rokopisi in variante »Evgen Onjegin«, »Borisa Godunova«, »Kapitaneve hčere«, nedovršena pesnitev »Jeserski« i. dr., dalje mnogostopna pisma, lističi in zapiski Puškina, avtografi Aksakova, Gogola, Lermontova, Bakunina, Tjučeva, Delviga, Turgenjeva — obilica materiala, ki je za Puškinove raziskovalce neizmerne vrednosti. Zelo zanimiv je dalje ikongrafski oddelek muzeja, ki obsega portrete, risbe in skulpture znanih sodobnih umetnikov, ki predstavljajo Puškina in druge ruske pesnike; zlasti je treba omeniti tudi postumne Puškinove portrete in redek eksplimatir njegove mrtvaške maske. Posebno mesto zavzema v tej zbirki relikviji oddelek: tu se nahaja album G. Rosser-Smirnova, duhovite Puškinove prijateljice, z njegovimi avtografi, kakor pesnimi Lermontova in Vjasemskega, risbami Lermontova, več albumov z risbami Sukovskega, slike iz Puškinove lastnine itd. — »Puškinov dom« bo sedaj uredil in preiskal došli material; po končanih pripravljalnih delih pa je v načrtu razstava, na kateri se bo mogla tudi široka javnost seznaniti s to dragoceno zbirko.

Kiteč, ruski katoliški vestnik, št. 5—6 — maj in junij je ravno izšel s sledečo vsebino: O redakciji, kjer urednik razvija listov program, Valerij Vilinski: Kristos-Car. Diodor Kolpinski: Molitvu prolju. Pod tem naslovom so tri prav lepe, patrijotične ruske pesmi. T. B.: Knjaz Jaropolk Svjatoslavovič. Katoliški Gosudar Rusi (po slušaju 950 letja mučeniškejske smrti umrl 11. junija 978 g.). A. Sidorov: Počemu je prijel učitelj v rusko-katoliškem dvizenju? D. Kolpinski: Dva grada (pravoslavje in pankristianstvo). D. K.: V mesto kroniki in obzora pečati. Pod tem naslovom poroča Kiteč med drugim po »Irenikonu« (francoskem listu v Belgiji) prav ugodno o potovanju srbskega patrijarha v Slovenijo. List izhaja v Varšavi na Poljskem, Ul. Mazowiecka št. 11, m. 31. List je vedno bolj zanimiv, zato se toplo priporoča.

Turška vlada pospešuje umetnost. Turška vlada je sklenila poslati v Evropo tri slikarje, po enega kiparja in arhitekta in enega muzika, z namenom, da bodo mogli kasneje pospeševati turško umetnost. Ker je bilo slikarstvo in kiparstvo v času islama prepovedano, nima Turčija v tej umetnosti nobene tradicije. Staro muziko pa je tudi v Turčiji v zadnjem času izpodrinila jazz-muzika.

Drugi internacionalni kongres za seksualno reformo se bo vršil od 30. junija do 5. julija v Koppenhagenu. Obravnavale se bodo štiri glavne teme: seksualna reforma, seksualna pedagogika, ureditev rojstev in seksualno kazensko pravo.

Sven Hedin — častni doktor. Naravoslovno-matematična fakulteta univerze v Heidelbergu je imenovala Sven Hedin za častnega doktorja naravoslovne znanosti.

Spomenik Plejadi, veliki lirski pesniški šoli, bodo postavili na vrtu College de France — z napisom: à Ronsard — La poesie française.

Iz vojaške službe

V čin rez. lekarn. kapetana I. razr. je napredoval kapetan II. razr. Teodor Zupanski; v pehoti v čin rez. kapetana II. razr. poročnik Ivan Lavrenčič, Ivan Kunst, Maks Smerdu, Martin Petrinjak in Franjo Perič; v čin rez. poročnika podporočnik Karol Sos, Franc Majcen, Miroslav Golinc; v topništvu v čin rez. kapetana II. razr. poročnika Karel Fabijani in Ivan Herceg; v sanitetni stroki v čin rez. lekarn. kapetana I. razr. kapetan II. r. Vladimir Samurovič in dr. Žarko Praštal; v pehoti v čin rez. kapetana II. razr. poročnik Franjo Gorečan; v čin rez. poročnika podporočnik Rudolf Švint in Dragan Strgar; v topništvu v čin rez. poročnika podporočnik Ljotz Suhač; v pehota v čin rez. poročnika podporočnik Mirko Krepeš, Fr. Majer in Jagoš Medenica; v topništvu v čin rez. kapetana I. razr. kapetan II. razr. dr. Rudolf Erben-Vukelič; v sanitetni stroki v čin rez. kapetana I. razr. kapetan II. razr. dr. Franjo Brolih; v čin rez. lekarniškega kapetana I. razr. kapetan II. razr. Nikolaj Ježica; v čin rez. lekarn. kapetana II. razr. poročnik Božidar Sajc; v pehoti v čin rez. kapetana II. razr. poročnik Nikolaj Rosi, Franjo Stanič, Franjo Puklavac; v čin rez. poročnika podporočnik Matej Horvat, Dragotin Sanič, Franjo Spicer, Zvonimir Vrhovec; v sanitetni stroki v čin rez. kapetana II. razr. poročnik dr. Viljem Brkljan; v čin rez. poročnika, podporočnik Vladimir Flis; v pehoti v čin rez. kapetana I. razr. kapetani II. razr. Anton Kajfež, Gliber Zupanič, Slavko Dragič, dr. Pavle Matijević, Stefan Zavodnik, Svetozar Šole, Dragotin Gamberger, Matko Brutič, Branko Mejovšek, Dragotin Fridman, Anton Efenberger, Vladimir Bolmut, dr. Julij Kašički, Hinko Matijević, Ivan Linhart, Peter Erzin, Franjo Strunjak, Karel Kos, Franjo Bend, Valter Lavrenčič, Ludovik Musek, Ivan Milač in Mirko Posavec; v čin rez. kapetana II. razr. poročnik Rihard Batistič; v čin rez. poročnika podporočnik Mirko Fijenber, Ivo Sušič, Jakob Levi, Vekoslav Franceš in Josip Kozak; v topništvu v čin rez. kapetana I. razr. kapetani II. razr. Pavel Suger, dr. Viktor Mor, Anton Iskra, Milan Gmaz, Dragotin Jug, Janko Zenko, Rafael Brizar in Rafael Biser; v čin rez. poročnika podporočnik Dragotin Fridrih; v inženjski stroki v čin rez. kapetana I. razr. kapetan II. razr. Albreht Helfman; v ekonomski stroki v čin rez. admin. kapetana I. razr. kapetani II. razr. Rudolf Rupca, Rihard Smit in Miroslav Freljič; v sanitetni stroki v čin kapetana I. razr. kapetan II. razr. poročnik Leon Bahovec, Franc Pehar in Vladimir Ziga; v sanitetni stroki v čin rez. podpolkovnika majorji dr. Filip Jurčič in dr. Robert Pejič; v pehoti v čin rez. kapetana I. razr. kapetani II. razr. Evgen Mautner in Peter Broz.

V čin rez. kapetana II. razreda poročniki Franjo Urbani, Dominik Marušič, Janko Krušec, Zlatko Ester, Teodor Defranceschi, Josip Černe, Vilko Toma, Mihael Levi, Egon Tancig, dr. Janko Kotnik, dr. Rihard Lerh, Milan Raček, dr. Josip Badalič, dr. Josip Vragović, Josko Peršič, Albin Smit, dr. Matko Sebestjen, Ciril Poklukar, Branko Joksimo-vič, Nenad Pevec, Viktor Leskovar, Vladislav Martinc, Bogdan Ferlic, Franc Jurina, Albin Breznik, Ivo Hrovat, Viktor Misner, Josip Cuvdrič, Franjo Drusković, Ivan Horn, Stanislav Brezec, Ciril Piček, dr. Dragotin Tirka, Mirko Prstec, Franc Sni-daršič, Dragotin Brglez, Ivan Grabušek, Ivan Arko, Matija Krnčič, Srečko Razpotnik, Stanko Zitko, Ivan Cesar, Ferdinand Lovrec, dr. Marijan Sabo-lič, Vinko Paldi, Milan Kraus, Mija Rot, Adolf So-kol, dr. Ludovik Baljavec, Josip Stopič, Josip Šuma, Dragotin Hrčak, Anton Kržič, Josip Marčič, Slavko Crnigoj, Dragotin Mazek, Mihael Uhlík, Franc Heinrihar, Franc Rizelj, Ivo Lončar, Hinko Brnetič, dr. Franjo Kandare, Franjo Raspotnik, Maks Ju-vane, Franjo Bernik, Ivan Dijanovič, Tihomir Kra-si, Ludevít Tomašek, Stojan Jenko, Božidar Gzel-man, Vilko Sen, Vladimir Strmec, Josip Kirin, Emil Rajh, Mirko Majcen, Pavel Lončar, Janko Zirovnik, Maks Pohar, Dragotin Demšar, Stepan Rajndl, Mi-roslav Kolarik, Milan Protič, Anton Končan, Mi-hael Majcen, Ferdo Stadar, Franc Urbas, Julij Bo-hel, Alojzij Zitnik, Andrej Čok, Alojzij Veber, An-ton Mejač, Jožef Groznik, Fran Škof, Josip Štimec, Adolf Gregl, Avgust Strosmajer, Franjo Fler, Karel Leopold Omerza, Matko Šmid, Maksimilijan Mušič, Vinko Ravnikar, Vekoslav Klemenčič, Jakob Jereb, Franjo Zupanič, Vilko Jerše, Ivan Benšič, Tomi-slav Rožič, Vladko Ostrič, Josip Tušar, Josip Lon-čarič, Maks Komar, Rudolf Dostal, Albert Sren-ger, Karel Steinberger, dr. Janko Vidic, Alojzij Hil-mar, Josip Zec, Franjo Korenjak, Franjo Kramar, Albert Planer, Anton Vezjak, Viktor Markič, Ivan Laznik, Božidar Judnič, Stanko Podreberšek, Anton Markovič, Anton Svetina, Oto Svoboda, Marko Spi-cer, Viljem Postružnik, Ernest Ferjančič, Josip Van-dov, Ivan Pečar, Valter Muk, Branko Čupič, Franc Uršič, Rudolf Kirali, Roman Bartl, Silvij Šober, Norbert Švarc, Rudolf Pleskovič, Ferdinand Roš, Luka Potoknik, dr. Josip Sinigoi in Miroslav Re-bula v čin rez. poročnika, podporočniki Bogomir Rot, Ivo Premk, Ivan Skrjanc, Dušan Galovič, Mi-roslav Kovačević, Ferdinand Fanton, Anton Mi-klavčič, Božidar Kosar, Andrej Hofmajster, Julij Jurkovič, Franjo Primožič, Ciril Brenc, Bogoslav Zagar, Karol Kotnik, Zmagoslav Kožman, Otokar Zagar, Stanko Raportnik, Josip Širca, Ivan Finde-le, Robert Baum, Franjo Behunek, Arnold Berger, Metod Novak, Josip Mališ, Ivan Šurkič in Vladimir Mišič.

Radio

Petek, 6. julija.

Zagreb: 20.35 Koncert. — Breslau: 20.30 Vo-jaški koncert. — Praha: 20.30 Koncert. — Leipzig: 20.15 Haydnova glasba; 21.15 Angleške in ameriške narodne pesmi; 22.30 Zabavni koncert. — Stuttgart: 20.15 »Evgenij Onjegin«, opera (Cajkovsky). — Bern: 21.10 Orkestralna glasba. — Katowice: 20.15 Prenos simfoničnega koncerta iz Varšave. — Frank-furt: 20.15 iz Stuttgarta: »Evgenij Onjegin«, opera v 3 dej. (Cajkovsky). — Rim: 21.15 Instrumentalna in vokalna glasba. — Langenberg: 20.15 Iz Kolna: »Cigan baron«, opereta v 3 dej. (J. Strauss). — Ber-lin: 20.30 Orkestralni koncert. — Davenport: 22.15 Plesna glasba. — Dunaj: 21.30 Plesna glasba za kapele. — München: 20 »Lobetanz«, igra (Bierbaum, glasba od L. Thuille). — Budapest: 17.30 Operetni koncert; 21.30 Vojaški koncert.

Barvasti batist in svilna
za damsko perilo
A. & E. Skaberne, Ljubljana

Prva Belokranjska parna opekarna Zorc
v Gradacu nudi vsako množino

la zidne opeke

franko vsaka postaja, konkurenčne cene. Glasom mnenja keramičnega instituta opeka vzdrži 800° vročine — nadomestek šamota, po dosedajni izkušnji izvrstna opeka za toplotne peči, pekarije itd. Zaradi bližine konvenira nakup z ozirom na nizko žel. tovarnino. Krajevni zastopniki se sprejmejo.

Prevzela sva s 1. jul. staro znano gostilno

pri »Starem Mayrju«, Kranj
nasproti glavne cerkve.

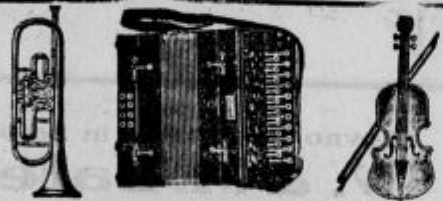
Svojim dosedanjim gostom se zahvaljujemo in se vsem priporočamo. Točila bova kot do zdaj prvovrstna vina in razpolagala s toplimi in mrzlimi jedili

Janko in Pavla Bidovec,
gostilna MAVRIL MAYR, Kranj.
Abonent si sprejemajol Vrt — balin!

Domači vrt

Spisal M. Humek.

Broš. 33 Din. vez. 40 Din. — Knjiga se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Do sedaj najcenejša trdka v državi!
Skladišče: MEINEL & HEROLD
Tovarna glasbil, gramofonov in harmonik
R. LORGER, MARIBOR št. 107 A.
Violine od Din 95.—, ročne harmonike od Din 85.—,
tamburice od Din 98.—, gramofoni od Din 345.—,
Zahtevajte naš veliki katalog, katerega Vam pošljemo brezplačno.

Razpis

Stavbeni odbor za zidavo novega gospodar. poslopja pri župnišču v Ribnici razpisuje oddajo zidarskih, tesarskih, krovskih, kleparskih, mizarskih, ključavničarskih, steklarskih in pleskarskih del.

Načrti so od 8. julija na vpogled v občinski pisarni v Ribnici, kjer se dobi tudi popis in po-goji. Pismene ponudbe je oddati v zapечатeni kuvertah najkasneje do 15. julija popoldne pri Stavbenem odboru v Ribnici, ki si pridržuje pravo oddati dela skupno ali posamič brez ozira na višino ponudbe.

Stavbeni odbor.

Veliko industrijsko podjetje v Bosni išče

konstrukterja

mlačšo, toda izvežbano moč z dovršenim strojnim oddelkom visoke tehniške šole (mašinski inženjer). Reflektanti morajo biti naši državljani, z nekaj prakse, znanjem nemškega in event. francoskega jezika. — Ponudbe z označbo plače na Jugosloven-sko Rudolf Mosse a. d., Beograd, Terazije 25, pod šifro »A. 228«.

Nabava raznega električ. materiala

Direkcija drž. rudnika Velenje, nabavi potom di-rektno pogodbe dne 17. julija t. l. ob 11. uri

razni električ. material

Blžji podatki, specifikacija materialja, kakor do-bavni pogoji so na upogled v pisarni gornje di-rekcije. Kolkovane ponude z Din 5.— se spreje-majo do gornje navedenega roka.

Pisarna drž. rudnika Velenje, br. 4651.

Pri hudi vročini Vam nudi izobno, hladečo

pijačo znani

Piccoli-jev malinovec

vkuhan z najfinjšim sladkorjem; je naraven, brez umetne barve in ne vsebuje nikakih kemičnih dodatkov za konzerviranje. Oddaja na drobno in veliko. Cena nizka.

Lekarna dr. G. Piccoli, Ljubljana,
Dunajska cesta.

Cenejši kot pri

RAZPRODAJAH

se dobi usakorsno manufakturno blago samo pri

TRPIN, MARIBOR. Glavni trg Stev. 17.

Razpis

Stavbeni odbor za zidavo nove šole na Logu pri Brezovici razpisuje

oddajo težakih, zidarskih, tesarskih in krovskih del pri zidavi nove šole na Logu pri Brezovici.

Načrti so na vpogled pri krajnem šolskem odboru. Istotam se dobi popis in splošni pogoji.

Pismene ponudbe je oddati v zapечатeni kuverti najkasneje do 14. julija t. l. pri Stavbenem odboru na Logu pri Brezovici.

Stavbeni gospodar si pridržuje pravico od-dati delo brez ozira na višino ponudbe.

Stavbeni odbor na Logu.

Prijateljem in znanec sporočava, da nama je večeraj 4. t. m. jutraj vzela smrt po izredno mučni boleznini najinega prvo-rojenca

Stankota

v najnežnejši detinski dobi. Pogreb bo danes 5. t. m. popoldne ob 6 na Črnučah.

Minka in dr. St. Vurnik.
Črnuče pri Ljubljani.

S potrjim srcem naznanjam vsem sorodnikom in znanec, da je moj predragi in nepozabni soprog, gospod

Janko Rahne

notar in posestnik na Brdu

danes, dne 3. julija po dolgi in mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere nagloma preminul. Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši 5. t. m. ob 10. uri iz hiše žalosti na pokopališču pri farni cerkvi na Brdu, kjer se bo darovala sv. maša zadušnica dne 10. t. m.

Na Brdu, 3 julija 1928.

Jela Rahne, roj. Höfern, pl. Saalfeld,
soproga.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 150 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 3 ali 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

Službe iščejo

Mesto vzgojiteljice

išče gospodična z dobrim izprijemom v boljši družini. Ponudbe pod šifro »Poštvalna« na upravo Slovenca št. 6109.

Kuharica

samost. gospodinja išče službo, najraje na večje posestvo, kjer bi tudi posestvo oskrbovala. Naslov v upravi lista pod št. 6115.

Službo dade

Služkinjo

18—21 let, veščo nemščine, sprejemem takoj za gostilno in kuhinjo. Naslov pri upravi št. 6059.

Knjižgoveški

pomočnik

verziran v stroki, soliden in trezen, se išče. Ponudbe je poslati na pošto predal št. 46, Celje, pod šifro »Knjižgoveški pomočnik«.

Zasluzek

Biro »Uspjeh«

Beograd, Dračka št. 9, nudi vsakomur priliko sijajnega zaslužka z razpečevanjem interesantnega in važnega predmeta.

Stanovanja

Soba

z dvema posteljama se odda takoj ali s 15. jul. Naslov se izve v upravi »Slovenca« pod št. 5980.

Kot sostanovalko

sprejemem gospo ali gosposično v sredini mesta. Soba poseben vhod. Naslov v upravi Slovenca pod št. 6108.

Postrežnico

ki je pridna in zna kuhati, sprejemem. Starost 30—50 let, zaposlenost ves dan. Stanovanje na razpolago. Poizvedbe pri upravi pod št. 6133.

Opremljena soba

z elektriko za eno ali dve osebi se odda. — Polakova 17, Sp. Šiška.

Dve mesečni sobi

se oddata s 15. julijem. Vsaka ima poseben vhod, parket, električno luč, v lepi novi vili. Najemina po dogovoru. Oddaja H. Krek, Einspielerjeva ulica 20.

Tesače

za trame sprejme v trajno delo takoj lesna trgovina V. Braz, Ljubljana, Sv. Petra cesta 2.

Kupimo

Kravo

mlado, dobro mlekarico, kupim. Ponudbe na upravo Slovenca pod št. 6107.

Prodamo

Pekarna

s stanovanjem in celim inventarjem napredaj v sredini trga Trbovlje. Poizve se pri lastniku Ivan Orešnik, posestnik pekarnice, Trbovlje II. Skupna obrt pekarna in slaščičarna ima prednost.

Malinovec

pristni, razpošilja po 17 Din kilogram Andrej Čufer, Jesenice, Gorenjsko.

Kamenite podboje

za hišna vrata zelo poceni prodaja Jos. Čihlař, Dunajska cesta 69.

Prodaj

model za izdelavo gladkega cementnega strešnika. — Lepo lahko koočijo, letni davek 200 Din, dam tudi na obroke. — Jos. Čihlař, Vodovodna cesta 1.

Dve omari

visoki, orehovi, furnirani, dobro ohranjeni, na prodaj. Vprašati: Spod. Šiška, Janševa 11.

National blagajna

(registrirna) štirivrstna, se ceno prodaja. Naslov v ogl. oddelku »Slovenca« pod št. 6119.

Marmornati pesek

črn, rdeč in rumen (terrazzo material) izdeluje in prodaja tvornica cementnih izdelkov Jos. Čihlař, Ljubljana, Dunajska cesta 69.

Fiat 501

z dvojno karoserijo, v dobrem stanju, se prodaja. Naslov v ogl. oddelku »Slovenca« pod št. 6120.

Obrt

Vrvarske izdelke

najboljše kvalitete kupite najceneje v največji vrvarni v Jugoslaviji: Tovarna motovoz in vrvarna d. d. Grosuplje pri Ljubljani. Komisijska zaloga: Franc Palme, Ljubljana, Gosposvetska c. 7; Celje, Cankarjeva 7 in Maribor, Koroška 8.

Podnart - Brezje

avtozveza zopet upostavljena. Avto čaka vsak dan pri običajnem jutranjem ljubljanskem vaku. Avto-podjetje Bolé & Cvenkelj.

Razno

Koruzo za krmo

oddaja najceneje veletrgovna žita in moka A. VOLK, Ljubljana, Resljeva cesta št. 21.

Stavbno podjetje

ACCETTO & drugovi, družba z o. z. Maribor, Koroška ulica.

Z našo umetno

moštovo esenco

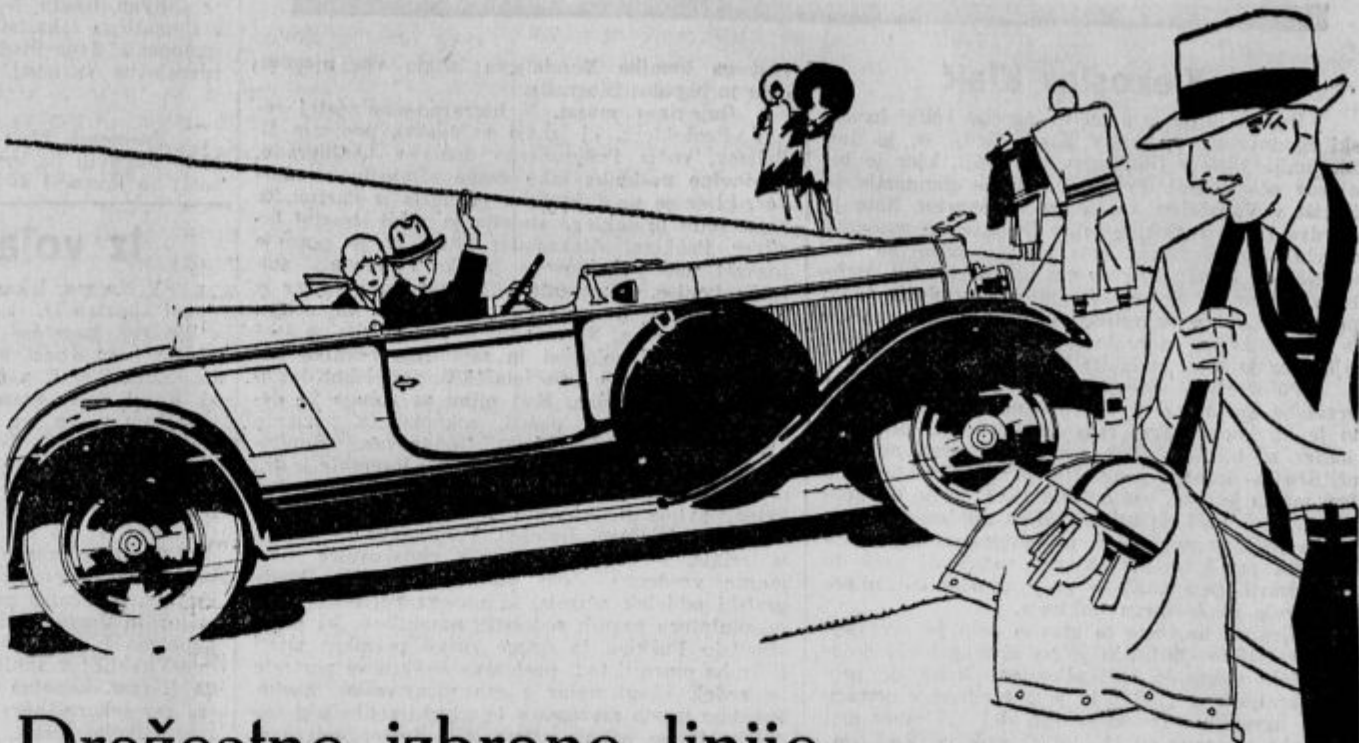
»Mostine« si lahko vsakdo z malimi stroški pripravi izvrstno. obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 steklenici za 150 litrov Din 20—, po pošti Din 40—. Dobi se samo v drogeriji A. Kanc, Ljubljana in drogeriji Wolfram nassl. M. Kanc, Maribor, Gosposka ulica 33.

GREŠITE MNOGO

Če ne čitate redno

SLOVENCA

OAKLAND

Dražestne izbrane linije —
skrit, sijajno izdelan mehanizem
genijalna konštrukcija

Fischer, glasoviti mojster v izdelavi karoserij, je zgradil na Oaklandovi šasiji eno izmed najdražestnejših karoserij, katerih je bilo kdaj videti, in zdi se, da je Oakland zgrajen samo z ozirom na lepoto. Mnogi so si izbrali Oaklanda že zgolj radi zunanosti.

A inženjerji General Motorsove družbe so skrbeli ravno tako tudi za poedina mehanična izboljšanja. Oaklandova šasija je zgrajena v dolgi in nizki črti, s čemur je bila dosežena možnost varne vožnje pri največjih brzinah.

Na pritisk Vaše noge se stopnjuje tihi šum motorja do močnega brnjenja in Oakland

Vas pelje s svojimi 60 konjskimi silami neizrečno lahko po vseh strminah. Teža je po znanstvenih načrtih razdeljena po vsej dolžini raztoje med osmi. Šasija je tako speljana, da leži težišče zelo nizko. Iz tega izvira popolna stabilnost in možnost najudobnejše vožnje na ovinkih in najslabših cestah. Oakland ni postal takšen voz (če upoštevamo vrhutega še zelo zmerno nabavno ceno) preko noči. General Motorsova družba je v njem osredotočila 25 letna izkustva v zgradbi avtomobilov. Ogromna finančna sredstva in izredna ekonomija v fabrikaciji so omogočili proizvajanje takega voza družbi, ki izdeluje dnevno osem tisoč vozov.

Glavno zastopstvo in zaloga rezervnih delov

V. & M. Barešič & Co.

Zagreb

Ljubljana

Marije Kraljice 34—Tel. 27-44

Dunajska cesta 12 — Tel. 2292

Henrik Sienkiewicz:

Na polju slave

Povest iz časa kralja Jana Sobieskega.

DEVETO POGLAVJE.

Jackovi prijatelji pač niso pričakovali, da bo župnikovo pismo v nekem oziru prav dobrodošlo panu Gedeonu Pongovskemu za njegovo rodbinsko politiko. Seveda se je jezil, ko ga je prejel. Jacka, ki mu je bil prej samo na poti, je odslej začel sovražiti, čeprav ni bil pisma on napisal. To sovraštvo je kakor strupena cvetka bohotno vzcvetelo v starem, zakrknjenem srecu; vendar pa mu je preudarni razum veleval, da poprej izkoristi župnikov odgovor. Zato je pan Gedeon potlačil svojo besno jezo, vzjel pismo in stopil s pomilovalno-zaničevalnim obrazom k panni Sieninjski.

»Dobrota je sirota!« je rekel. »Saj tega nisem nameraval storiti, ker sem videl svet in poznam ljudi. Odnehal sem šele potem, ko si pričela viti roke in jadikovati, da se mu je zgodila krivica, da sva bila oba prehuda nanj, da ne sme z jezo oditi v vojno. Poslal sem mu denaren znesek, poslal tudi konja in celo vljudo pismo. Mislil sem, da pride, pozdravi, se zahvali in poslovi, kakor se spodobi človeku, ki je toliko časa prebil pod tem krovom — no, in zdaj pogledaj, kakšen odgovor sem prejel!«

Po teh besedah je privlekel izza pasu župnikov list in ga dal gospodični.

Pričela je čitati in je takoj jezno namrdnila črne obrvi. Ko pa je prišla do mesta, kjer je gospod župnik govoril, da je hotel pan Pongovski ponižati Jacka »zaradi tujih naklepov«, so ji zadržale roke. Za hip ji je preletela obraz škrlatnotemna rdečica, nato pa je prebledela kot platno in nepremično obsedela.

A pan Gedeon je kljub temu, da je na vse pazil, hlinil, da tega ni opazil.

»Naj jim Bog odpusti, kar mi pišejo ad personam (moji osebi), — se je oglasil po trenutnem molku, — saj Gospod sam ve, ali so Pongovski res toliko neznačajši od Tačevskih, o katerih pripovedujejo ljudje več pravljic kakor resnice. A kar jim ne smem odpustiti, to je nehvaležnost, s katero po-

plačujejo tebi, revica moja, tvojo angelsko prisrčno dobroto.«

Saj tega odgovora ni r. pisal pan Jacek, temveč gospod župnik Vojnovski, je odgovorila panna Sieninjska, ki se je oprljala še te zadnje bilke.

»Ali mi verjameš, dekletce, da te ljubim?«

»Verjamem,« je odgovorila, se pripognila in mu poljubila roko.

On pa jo je pričel jako nežno božati po plavalasi glavici:

»Dasi mi verjameš,« je dejal, »vendar ne veš, kako silno te ljubim. Ti si vse moje veselje. Malokdaj si privoščim sličnih besed in malokdaj povem, kar mi narekuje srce, kajti stiska mi ga stara bolečina. A to gotovo razumeš, da imam samo tebe na svetu. Ne želim ti muk in trpljenja, ne želim ti nobenih bolečin. Nasprotno, z veseljem in srečo ti želim napolniti sleherni urico tvojega življenja. Ne maram te vpraševati, kaj je vzkliklo v tvojem srcu; rečem ti samo to: če je to, kakor mislim, samo sestrski ljubezen ali pa tudi globlje čuvstvo — ni ga vreden ta mladenič, ki nam je z nehvaležnostjo poplačal naše iskreno prijateljstvo. Saj bi se sama varala. Anuljka moja, če bi morda mislila, da je nam prošt tako odpisal, ne da bi bil vprašal Tačevskega. Skupno sta pisala odgovor in veš, zakaj sta nam tako izzivalno odgovorila? Zato, ker je dobil Tačevski, kakor sem čul, denar od onega armenca iz Jedlinke. Razumeš? Samo tega mu je bilo treba in zato se zdaj, ko ima denar, za nič in za nikogar več ne zmeni. To je gola resnica — in sama si moraš priznati, da bi vsako drugo tolmačenje pomenilo samega sebe nalašč varati.«

»Saj priznavam,« je zašepetala gospodična.

Pan Gedeon se je za trenutek zamislil, kot da bi se nad čim obotavljal, in potem rekel:

»Ne! Pravijo, da je nagnenje starih ljudi, da vedno radi hvalijo pretekle in obsojajo nove čase.

Toda to ni nobeno nagnenje!... Svet je res pokvarjen, ljudje so izprijeni in v mojih časih bi nihče ne storil kaj takega kakor Tačevski. Ali še veš, kaj je bil prvi povod vsemu temu? Ona prenočitev na drevesu, ki je gospoda kavalirja pred vsemi tako osmešila... Drugim hiteti na pomoč, sam pa iz strahu zlezti na drevo, to se lahko zgodi, a v tem slučaju

naj se človek rajši ne baha: kar je smešno, tudi ostane smešno. Saj nočem povečevati onih drugih junakov: Bukojemskih in Ciprianoviča. Vem, da so pijanci, postopači in kvartopirci, vem tudi, da so se bolj brigali za volčje kakor za naše kože! A v Tačevskem tiči taka invidia (zavist), da jim ni mogel privoščiti niti te slučajne pomoči. Zaradi tega je prišlo do dvoboja. Naj me Bog kaznuje, če nisem imel vzrokov za svojo jezo! Ha! Lahko so se pobotali, kajti kavalir je gotovo pogruntal, da utegne pri Ciprianovičih dobiti denarce, — zato je obrnil svojo jezo rajši na nas. Nadutost, sovraštvo, pohlepnost in nehvaležnost — to je, kar ga je pri tem vodilo. To in nič drugega! Bog mu odpusti, če je meni storil krivico, a zakaj jo je storil tudi tebi, cvetka moja? Koliko let nam je bil sosed, koliko let je užival našo gostoljubnost, vsak dan je bil pri nas na obisku!... Se cigan bi postal po vsem tem domač, še lastovka se navadi na svojo streho in štoriklja se vrača v staro gnezdo, — on pa je pljunil na našo hišo, brž ko so mu v mošnji zaženketali armenski novci!... Ne, ne! tako ne bi v mojih časih nihče ravnal!«

Panna Sieninjska ga je nepremično poslušala: z dlanmi si je stiskala sence, z očmi je gledala bogvekam predse. Zato se je Pongovski ustavil, jo nekajkrat pogledal in potem vprašal:

»Kaj pa si se tako zamislila?«

»Saj se nisem zamislila,« mu je odgovorila, »samo tako hudo mi je pri srcu, da ne morem povedati...«

Ker pa ni mogla najti besed, se je morala zjokati. Pan Gedeon je pri tem ni hotel motiti.

»Saj je bolje,« je naposled pripomnil, »da si s solzami olajšaš to žalost, kakor da bi ti kakor kamen težila srce. Ha, kaj hočemo! Naj se le odpelje, naj zvenketi s tujimi tolariji, naj po blatu vlačí čope, ki mu bingljajo po konjski opremi, naj igra velikega gospoda in dvori varšavskim punčaram, a mi ostanemo, kakor smo bili, deklica moja... Seveda ni to bogvekaka tolažba, tolažba pa je vendarle, če še pomisliš, da te tukaj nihče ne spelje na led, ne razžali, niti ti ne prizadene srčnih ran. In te bomo vsi čuvali kakor punčico v svojem očesu. Tvoja sreča mi bo prva briga in obenem zadnja želja, ki jo še imam, dokler sem živ. — Pridi no k meni...«

LJUDSKA KNJIZNICA iz založništva Jugoslovanske knjigarnice v Ljubljani: 23 zvezek: A. Sheehan, Nodding, Povest irskega dekleta, 24 Din, vez 32 Din. — 24 zvezek: A. Marby, Hanka, Lubiško-srbska povest, 22 Din, vez 30 Din. — 25 zvezek: Haggard, Bel cesarja Montezuma, 32 Din, vez 42 Din. — Stotek in njegovo burkasto življenje, 14 Din, vez 22 Din. — 27 zvezek: Pregelj, Otročji solina, 24 Din, vez 32 Din.

